

ДОБРУДЖАНСКА ДУМА

Редактор: Трифонъ Трифоновъ
Годишенъ абонаментъ:
България 100 лв., странство 200 лв.

10 Октомври 1929 г.
Телеф. 776

Год. I № 2
ул. Антип I, 42

МАЛИЦИНАТА ПРЕДЪ ЖЕНЕВА И МОСКВА

Голъмата война въ 1914 г. обухна, за да разрши, меж-дугото други въпроси и оми за освобождението на територии и народи, които въ миналото съставляваха било самостоятелни държави, било области принадлежали истински към дадени съществуващи вече държави.

През време на войната и при сключаването на мирните договори се бвше говил и дожижъ на разглеждане същността острога — тъй наменена „национален въпрос“. Мирнитъ договори се помжичка въ разрешатъ този пазъ транжъна въпросъ, ода допуснаха нкогъ голъми гръшки, тъй како създаватъ мжъ не вжзха нто еснаба етническото болшинство живущо компактно на дадена територия, а се облекчаха въ историческото минало въ дадени области и територии — макаръ при подписанитъ договоритъ тѣзи области н бвха населени въ по-голъми частъ отъ етнически елементи — чужди на нациитъ, нкогъ по приселнички.

Извън тѣзи основни гръшка на придончане историческото минало на земата предъ фикическото болшинство на етнически елементъ населяваща я, теоритъ на договоритъ умжидело изохрихалихъ нкогъ нкогъ държави и дапа принципа — тога на историческото минало на отделнитъ територии и тога на етнически елементъ, които въ болшинството населяващи тѣзи територии.

Поряди тѣзи гръшки днесъ човечеството е свидетелъ на голъма споръ, който се полжи между държавитъ и живущитъ въ предѣлитъ и етнически групи. До како нкогъ държави предявляватъ своитъ титри на пръво-свобствено тѣ, на земата, чрезъци своето право отъ историческото минало, чукилатъ въ езикъ, вѣра и раса тѣзи етнически елементи — изхождащъ отъ принципа на свобод. тѣ, заявява и оспорва наменението на тѣзи титри предъ факта, че тѣзи етнически елементи отъ хора, чиято вѣра, желание, чувство е по-добро отъ то а на официалнитъ държави.

Тѣ заявяватъ, че на жертвото минало противопоставятъ своята жва воля.

При тази острога на спора, който се нищо не се отключаватъ тоя отреди голъмата война, въпросътъ за националноститъ или така нареченихъ „въпросъ за малцинствата“ заговора отново за става застрашенъ за миръ, тъй како този споръ не е ограниченъ само между държавата и нейнитъ малцинства, а е споръ, който прескача границитъ и бидъ съществелъ на ония държави, които претендиратъ на етническо единство съ откъснатитъ на сила отъ тѣзи брѣта.

Този недоволенъ миноритаренъ елементъ представлява вече отъ себе си единъ факторъ за бжзпащо спокойствие на свѣта. И како така къмъ него започватъ да обръщатъ погледитъ си даитъ най-важни днесъ на свѣтѣ групировки — Светитъ и Английска империя. Англия и Съветска Русия сж въ прѣскаво приготвление за постипане на своитъ програми. Тѣ подготвятъ и мобилизиратъ своитъ сили за постипане на „свѣтовна миръ“.

До како първата до иска по пжтя на свѣтовната стабилизация, втората го джри по тога на свѣтовната революция. До како Англия въ своята програма е поставила и въпросъ за малцинствата и тѣзи начинитъ за нкогъто мирно разрешенне. Светитъ не помжиде намиръ въ вълицето на недалогитъ малцинства единъ етогъ за революцитъ елементъ. Ето защо нкогъ днесъ вжждаме, како тѣзи две сили нкогъто своитъ погледъ къмъ малцинствата. Англия не безъ смущение чувствъ, че малцинтъ тѣ, како всѣки недоволенъ елементъ, започватъ да обръщатъ погледъ си къмъ Съветска Русия, която смятатъ како прѣстипателка на недоволенитъ, унетитъ и заробенитъ.

Во въпросъ за малцинствата нкогъто вжждаме пораждадено на явното соперничество между О. Н. и III интернационалъ — международнитъ инструменти за влагане върху свѣтѣ — еднига въ полза на Англия, а другига въ тая на Съветска Русия. Поради тази борба ставя въпросъ, защо О. Н. до скоро консервативно по въпросъ за малцинствата, правя вече единъ чувствителенъ запой въ негово полза. До како преди нкогъто голъми настронението на О. Н. изразено чрезъ Мелс-Франко, Чемберленъ и Бенчелъ, бвше противъ всѣко вжждане на въпросъ за малцинствата, како се искаше разрешението му да бжде взето нкогъто отъ програмата на О. Н. како прѣдоставяща този въпросъ да бжде разрешенъ лично отъ заинтересованитъ държави и бжчката неговата джвжвца чре въ ассимиляция на малцинствата, днесъ не вече сме свидетели, како този въпросъ става по-актогеленъ за О. Н. и како Брианъ вече открито заявява, че въпросътъ за малцинствата не е вече нуждъ за О. Н. и е той пѣдлежи на разглеждане, поряди неговата сериозностъ и справедливостъ.

Съ това отношение на О. Н. и III интернационалъ къмъ малцинствата, послѣдитъ трѣбва да определятъ своитъ становищене не само теоретически, но и практически спрямо дамата центра и то съ огледъ не само на своитъ правъ, но и на географическо положение на странитъ, въ които тѣ живѣятъ и отъ които сж откъснати. Ако сждимъ по чистога на

държавитъ, Английскага политика разполага съ болшинство, како се вземе въ внимание, че Германия съ пакта Локарио се присѣдини къмъ Британската система и съ това се нжнесе най-голъмата победа надъ Советитъ.

Како взематъ подъ внимание географическото положение на Европа, малцинствата, въ своя изборъ, неминуемо ще предпочитатъ Британо-американския блокъ и неговата свѣтовна политика предъ тая на Съветска Русия, която и безъ това загуби въ борбата да революционизира Европа.

При това положение ясно ставя, че малцинствата трѣбва да следятъ политиката на О. Н. — инструмента на Англия и на англійската бжвжъ, въ то тога на III интернационалъ. Обаче тѣзи трѣбва да бжде дадена гаранцията, че О. Н. нѣма да остави малцинствата въ положението, въ което сж, а ще вземе всички мѣрки и то въ най-скоро време, за реализирането на договоритъ, съ които сж къмъ гарантиранитъ минимумъ прага и покровителство и на които е поверено въ рѣцитъ на О. Н.

Всѣко закъснение и отлагане разрешението проблемата на малцинствата, може да постави послѣдитъ въ едно неуспешно предъ изборъ, како да носотъ своитъ симпатии и отъ како да чакатъ помощта.

Тр. Трифоновъ

Добре е, да се разберемъ

Появата на в. „Добрума“ се посрещана добре отъ в. „Добруджа“. Въ бр. 96 отъ 27 м. н. на последния вестникъ е поместена уводна статия отъ г. А. Видемирски и единъ феилтонъ отъ г. Брутъ, подъ надсловъ „Осана! Осана!“ И двѣ тѣзи работи сж посветени на в. „Добрума“. Правни впечатление рѣзкитъ и неваждъръжъ езикъ на авторитъ. Наистина, како г. Видемирски, така и г.нъ Брутъ сж хора темпераментни, но точно въ общественитъ дѣла не бива да се вника настроение. Всички обществени движения, въ които се намйра по-малка или по-голъма доза отъ настроение, не сж на правъ пжтъ: тѣ или се коригиратъ, или пжкъ умиратъ. Въ въздржането и на двамата автори расте и отъ обстоятелството, че още съ появата на първия брой на в. „Добрума“, тѣ се навжзрятъ върху личността на г. Трифоновъ, нкогъто есененъ въ единъ и сжщъ брой сжщитъ двамата автори — вторитъ не съ псевдонимъ а съ сжщинското си име — сжщо така се навжзрйха върху му. Защо? — Защото и двамата сж въ непризнани отношения съ г.нъ Трифоновъ и, како то да е послѣдитъ, той е джтелъ отъ първа величина въ добруджан-

ското движение и най-малко скромности щеше да бжде отъ заинтересуванитъ двамъ автори, ако се въздржаша и отстъпжха на други да прѣснѣватъ появата на в. „Добрума“.

Г.нъ Айдъ сочи на г. Трифоновъ резолюцията на XII брой конгресъ. Така и г. Вичевъ сочи рѣшенята на добру народенъ съборъ на г. Айдъ, и на нѣкои негови джруги. Съ сжщия заплашвания или изблечения нищо не се прави. Има нѣщо, което не е точно така, та другитъ правятъ оговорки, което ние не правимъ. Нали? — Нали това трѣбва да ни кара да се замислимъ, за да следяме дефицитъ на нашето движение? — А това не правимъ ние. За тѣзи дефекти нѣматъ отговорностъ: и азъ — нека се туря на първо мѣсто — и г. Трифоновъ, и г. Айдемирски, и г. Бор. Петровъ, и г.нъ Вичевъ, и г. Мил. Марковъ, и г. да брѣта Дудови, и г. Ас. Господиновъ, и г. П. Господиновъ, и г. Ив. х. Ивановъ и г. Ив. Марнополовъ, и г. Сенекаровъ и др.

Апелитъ, които прави г. Айдъ, въ предметната статия сж безъ значение, защото никой не ги чува. Необходимо е една корекция на нашето движение. Време, е и то повелително време, не само да престане да се разправя за В. Д. Р. О. и за Д. Р. О., но и спомена за тѣхъ да бжде заличенъ въ паметъта ни. Този срамъ, произхождащъ отъ неадекватностъ, отъ глухостъ и отъ маниачество, още се появява по лицето ни, не защото г. Вичевъ и хората му постоянно разправятъ, за Д. Мичановъ и Д. Р. О., но и защото сжщата пѣсенъ на другъ гласъ се пѣе и въ другитъ лагерь. Аю г. Вичевъ носи грѣхотѣ, че въ Добру движение защитава свѣтски интереси, не носятъ ли х. Иванови, и др. отговорности за връгане движението днесъ въ споровистката, вчера въ дружбашката колесница.

Има нѣщо гнило — или да се изразява по-мжко — има нѣщо недостатъчно въ добруджанъ движение. И първнитъ ни недостатъкъ е афориченъ — не можемъ да видимъ недостаткитъ си. И щомъ е така, нека да разберемъ, защо голъма частъ отъ добруджанитъ стоятъ вънъ отъ организацията и защо е необходимо появата на другъ добру вестникъ — „Добрума“ напр., който не бива да полемизира съ официалния органи на организацията или да поставя пѣртъ на колесницата на издѣл. комитетъ.

Не мислите ли, г. да отъ разнитъ лагери, че е необходимо едно укжване и разбиране, а не заплашване съ сухи формули и резолюции? Ето този въпросъ Ви го поставямъ азъ.

За знание

„Добруджанска дума“ е взела упоритото решение да не се подлага на разнитъ предизвикателства, хули и интриги, на които тѣ ще бжде често пѣти подлагана отъ заинтересовани хора.

Тѣ ще обѣгва какъвто и да бжде полемика и отъ глето и да нѣва, ако съ нея се цели не идеята страна на дѣлото, а само лични пѣзвжги.

Тѣ, още отъ самото начало — въ своя улогитъ — е съзнавалъ, че ще се уягътъ осъ, които ще се помжчатъ да я уягитъ. Но, како се случва въ живота на пчелитъ, ще доле есенитъ, когато благороднитъ пчели ще прогонятъ неплдоноснитъ сси изъ кошевъ, за да измрѣтъ въ самота.

Ще доле дѣнъ, когато историтъ ще отсиди всѣкъ му заслуженото.

Зачекането на интелегентната въ национално движение

Следъ голъмата война, създавателитъ на нова Европа се помжчиха да разрешатъ националния въпросъ, ала тѣ извършиха нови гръшки, които го осложиха още повече.

Днесъ националния въпросъ представлява сжщата трудностъ, како то бжде преди войната. И той ще бжде до тогава описенъ, до тогава ще занимава човечеството, до кога националното съзнание у маситъ не бжде прѣжлено. Ето защо всички държави, които иматъ чужди националности въ своята територия се мжчатъ да прѣтѣлятъ у тѣхъ националното имъ съзнание. Въ тази именно борба между преобладаващата нация и малцинството най-важниятъ факторъ годенъ за отстояване на националния идеалъ и съзнание представлява интелектуалния елитъ.

Маситъ, даже и въ демократична се нуждаятъ отъ водачи. Туй „национално съзнание“, „народенъ духъ“ у маситъ сж една абстракция, съ която често се злоупотребѣва. Народитъ иматъ тази способностъ, отъ обитватъ много скоро. Отъ опититъ правени въ Франция, Германия, како и въ други страни надъ новобранци, свършили само основното образование, се доказа до како беднота, до како противоречивостъ сж достигали, когато е ставало въпросъ за споменитъ изъ народната история. Това което се е заплавало е бивало не толкова събития, колкото нѣкои символи. За французитъ — Жана д'Аркъ и Бастилия, за германцитъ — боятъ при Йена, Седанъ, Тетобургъ за сѣрбитъ Косовски бой; за Швейцарцитъ — Вилхелмъ Телъ, Винкелрейдъ, за нашитъ поколения — боеветъ при Шипка, Сливница, Тухарканъ, Чаталджа, Бунаръ-Хисаръ и др.

До како тѣзи спомени у маситъ оставатъ безъ всѣко съображение, безъ всѣка критична мисль, у интелектуалнитъ тѣ сж образно живи съ съдържане и мисль. Това се дължи на обстоятелството, че интелегентитъ има своя култура, живѣе въ една особена сръба, има на рѣка разни съчинения, вестници, а най-важното — има навика да разсжждава и критично да се отнася къмъ събитията.

Тѣзи голъми роли на национални будители сж я играли винаги интелегентитъ, живущи между миноритарнитъ маси, како въ миналото, така преди и презъ време на голъмата война.

Пионеритъ на тѣзи национални движения много нѣрѣдко сж бивали изъ сръдата на работничитъ, а още по-малко изъ тази на селянитъ.

Невжкитъ селянитъ не вжкда до ползекотъ отъ обикновения свой хоризонтъ, а полунтелигентнитъ работничъ е чувствителенъ само къмъ идеала за мировото освобождение на работничеството, отъ колкото къмъ изискванията на наукитъ, които изискванията сж разни, а често толкова противоречиви, че той не е въ състояние да ги разбере.

Водачитъ въ националнитъ движения сж въ повечето случаи хора на политиката, публицисти, които познаватъ добре историтъ на своята страна, професори, учени-теоретични на националната мисль. Съ други думи, това е буржуазната, която представлява най-благоприятната почва за създаване на национални герои.

Това сж буржуазнитъ малцинства, които се взематъ да будятъ или съживяватъ, да по-

държат или въоръжават при нукда въдленити на масит къто политически акции. Защото само та може да прецизира, да преладе въ живи цѣтѣве народнит спомени и по този начин да доде на масит сили на действие. Пресъздавайки и прецирайки миналото историт сполучавъ да дават новие, образъ на бѣдшето.

Нека си споминимъ за Лесингъ, а следъ него за германскит романтици Шлегелъ, Нибуриъ, братята Гримъ, които се мъчеха да отклонят своит сѣлатриоти отъ влиянието на френската литература съживяваха разни мистични образи изъ германското минало, като Нибелунгитъ, фолклора изъ старит народни пѣсни. Защо трѣба да отиваме толкова далеко, нека се спремъ и върху нашит поети, романтици, писатели, поети и национални герои. Не тѣли съ своитъ романи, пѣсни съ възкръснали у българина живиятъ образъ на нашето национално минало. Не Ботевъ ли, Раковски, Левски, Караджата и други чрезъ проповеди и мисль, сѣ възгали националното съзнание на българскит маси и сѣ ги подтиквали къмъ акции за политическата имъ свобода.

Само тѣзи народи могат да издържат борбата и да отблъсват опитит на преобладаващото национално болшинство за асимилирането имъ, които сѣ сполучили да създадат една здрава интелектуална и културна буржоазия въ селата и градоветъ. Защото тя единствено — благодарение на своята култура и възможност е въ състояние да може да следи културния напредѣкъ на нацията майка и тя единствено да я предава долу между народнит маси. Народъ беденъ културно и безъ достойни и образовани водачи винаги е възвращал чрезъ претопяване отъ по-културнит народи.

На колко трудности, на колко мъки, на колко случайности пъкъ отъ своя страна се натъкна тази интелигенция, за да може да групира разпръснатит народни маси, за да ги подтикне къмъ действия.

Ето защо тѣхната задача е трудна и зависи отъ много условия. Но най-важното е едно, тя да бѣде почитана и подпомагана поне отъ тѣзи, които могат да я разбиратъ.

Едно писмо изъ София

Тукъ предаваме това писмо отпратено до нашия редакторъ съ молба да бѣде то помѣстено въ в. Д. Дума.

„Господинъ Трифоновъ, прочетохъ последния брой на в. „Добруджа“ — нашия официален органъ. Прочетохъ уводната статия и тази подписана отъ нѣкой си Брутъ. Увървамъ Ви, че съдържанието имъ ме възмутиха и скърбѣ, че съмъ членъ въ едно движение, което има за задача не друга, а само да ругае нашитъ хора. Азъ сега разбирамъ, защо много отъ нашитъ добруджанци странятъ отъ движението и защо много наши общественици ни наричатъ конекрадици и гледатъ съ насмѣшка на сериозността на движението.

Нима Вие и други не можете да обуздаете разюздалитъ се нѣкои долни хора, които само пакостят на дѣлото и които друго не ги занимава, а само долни инстинкти.

Примете моитъ уважения Вашета Г. С.

Четете

в. „Добруджанска дума“

Пазете гърнитъ хора въ дѣлшето

Единъ недѣтъ бичува нашата страна — недѣтътъ, недостатѣно да ценимъ и уважаваме нашитъ първи хора. Въ нашитъ обществовъ животъ, въ който и да е неговъ отрасль съ чувствува една слабост, една недолготност, която се отразява доста зле не само върху масит, но и върху самочувствието на и така рѣдкитъ наши общественици.

Този недѣтъ прави още по-силни своитъ поражения въ ония организации, които сѣ поставили за задача да работятъ въ областъ, като нашата.

Нашитъ първи хора, които не сѣ една случайности а сѣ плодъ на дълги опити и работи, въ своята дейност сѣ принудени да водятъ една двойна борба — борба за лично съществуване и борба за извоюване, не лично положение, а това на дѣлото.

Нашето дѣло може да бѣде симпатично, но то ще бѣде още по-симпатично и още по-силно, ако хората, които го представляватъ и ръководятъ, се ползуватъ не само съ уваженieto на организираниитъ добруджанци, но и това на българското общество.

Знайно е, колко трудъ, колко време е нужно за единъ недѣтъ да отгледа свои представители, свои водачи. Знайно е сѣщо, колко малко е нужно, щото тѣзи първи хора — да бѣждатъ омиожени, особено при обстановка като нашата.

Първитъ хора — елита на единъ народъ — иматъ голѣмо значение въ неговия животъ и въ националното му съществуване.

Знайно е отъ историтя, че само ония народи можаха да се запазватъ или униожени или асимилирани, кѣто сумѣли да запазятъ своята аристокрация.

Всѣкой победителъ и завоевателъ на чужда земя, първо въ е гледалъ да обезглави, да омиожит, да прожде не само крѣвната, но и духовната аристокрация на победения. Защото тя бѣше единствената, която можеше съ достоинство и присъщата ѣ гордость да се противни на приютяването и да крепи духа на простата маса.

Турция може да зържи България въ робство въ продължение на 500 години, защото бѣше сполучила да униожитъ цѣлата българска аристокрация. Цѣли 5 вѣка българскитъ маси бѣха останаили безъ водечи и чакъ когато въ продължение на вѣковитъ изъ народнитъ прости маси сполучиха да се създадатъ корбаджитъ и духовния елитъ — ние виждаме отново да се съживява духътъ на наци налното съзнание. Австрия, за че можеше да покори напълно Италия, бѣше си поставила за задача да повдигне италянскитъ маси срѣшу своята аристокрация. Австрийтъ си служеше съ всички възможни и невъзможни средства — за да омиожитъ, да компромитиратъ италянската аристокрация, която още силно пазеше традицитъ и уститъ на италянския националенъ гений. Австрийтъ много добре знаѣха, че веднажъ компромитирана италянската аристокрация, тѣ лесно биха се справили съ маситъ.

Ами днесъ не е ли сѣщото и въ Добруджа. Романскитъ власти не насочаватъ ли своя ударъ срѣшу най-сѣбодения елементъ блѣ въ селата или градоветъ. Не наричатъ ли тѣ българина дебелоглавъ,

безъ възпитание простъ. Не вършатъ ли това тѣ съ единичното намѣране да накаратъ българина да се срамувъ, че е българинъ и да гледа по-скоро да се асимилира — да мине въ редозетъ на цивилизованитъ романи.

Това тѣ по-трудно ще постигатъ, ако нашата маса има свои представители, ако не повисоко, то поне равностопи съ тѣхнитъ учени и високостопени хора.

Сѣщото нѣщо е и осамъ. И тукъ, както и въ Ромъния, колкото по-вече нѣши хора се издигатъ въ животъ, толкова и нашитъ гласъ че бѣде по-вече чуванъ, толкова нашата организация че бѣде по-авторитетна.

И тукъ, и отъвдъ има много наши чакъти, които не си даватъ съ смѣтка за това, които не съзнаватъ колко зло правятъ на движението, които постожди и мѣдани хулятъ нашитъ първи хора.

Въпросъ на въпроситъ

Не отъ днесъ, не отъ вчера въ нашето движение постоянно се говори, че въ него сѣ изключили разни хора съ разни партийни принадлежности.

Упрѣкватъ се нѣкои отъ тѣзи хора, че негли да вѣдватъ въ нашето движение, тѣ не сѣ си оставили партизанскитъ папули въ предверието на Добруджанския храмъ, а напро- тивъ сѣ пълно съзнание на отговорностъ тѣзи хора газятъ нашия храмъ съ инципанитъ отъ партизанския папули.

Нистъврѣдимъ, че въ нашето движение могатъ да влизатъ и отчаяни партизани, но своитъ партийни нрави да оставятъ въ своитъ текета, като веднажъ вѣдвали въ движението — тѣтъ ѣ чакъ едно, не да се борятъ съ своитъ другари съ огледъ дали тѣ сѣ или не отъ сѣщата партия, а дали макаръ и отъ различни партии могатъ да намѣрятъ нѣщо общо за доброто на дѣлото.

Сѣщо се забелязва, че въ нашето движение има хора, които сѣ съ различно скъпаване и разбиране по въпроси, чисто организационни. Между чиститъ тия хора ще видите, че започва една безогледна борба, която отъ илейното слиза до калното. Ние мислимъ, че между тия иши хора ще трѣбва една по-голѣма въротърпимостъ и тѣхнитъ възгледъ да се изнасятъ въ разни събирания или чрезъ нашитъ вѣстникъ, та по този начинъ чрезъ честната и сериозна мисль да можемъ да се наложимъ надъ силъ, които не мислятъ като тѣхъ. Тази вина моментъ да я отпразнитъ почти къмъ всички ни.

Сѣщо се забелязва, което е и най-униожително, че въ нашето движение има хора, които безъ да сѣ отъ категоритата изъ горнитъ, започватъ своята борба и то на лична почва срѣшу ония, които макаръ и да сѣ отлични дѣци, макаръ да сѣ единъ отъ първитъ наши хора, но ей тѣй за лично удоволствие, или че сѣ оржие нѣкому, или пъкъ че съ това искатъ да угодятъ нѣкому, или че срѣшу цената на това получаватъ нѣкоя парична облага, като земей и др. Тази категория хора сѣ най-опасни изъ комитета, ако той се чуствувва не тѣхней робъ, се налага да ги улѣви за ушитъ и ги натири вѣвъ отъ движението.

Alba Julia

Добруджанци абонирайте се на в. „Добруджанска дума“.

Да бѣдемъ разбрани

Вестникъ „Добруджа“ излезъ въ две страници поради „технически и други причини“. Ние скърбимъ и съжалуваме, че съюзния органъ е оставенъ отъ добруджанцитъ до такова материално положение, че той не само че не може редовно да излизъ, но и последното му излизане може да срами не него, а самитъ добруджанци. Ние апелирате къмъ всички добруджанци и организации да се постарятъ и изпълнятъ дълга си къмъ в. Добруджа.

Макаръ и въ две страници, той не може да обърне вниманието на читателя съ своитъ две статии озаглавени: „Нашата воля“ и „Добруджанското единство“. Отъ уводната статия се чувствува, че волята на този или тѣзи, които сѣ я написали, е тази, да обяснитъ, че емигрантита се е организирала „за решителна борба срѣшу аргентина политика на Ромъния и ромънизма“, като правото за запазване свободата на добруджанския народъ отъ посегателствата на рѣмъската олигархия е оставена въ ръцѣтъ на водичитъ народни, които си оставана между самия народъ — което леголни дѣци вържени съ преимуществата и закритъ, които имъ даватъ ромънитъ закони. Съ втората статия озаглавена „Добруджанско единство“ в. Добруджа, казва една истина, която никой не оспора, че „конгресътъ е коллективната съвестъ на вѣткя организация, че той единствено има правото да чертае политиката и тактиката на съюза“.

В. Добруджанска дума напълно сполѣва гледището изразено въ уводната статия „Нашата воля“ — то е напълно уставно. В. Добруджа като официален органъ, не може и не бива по-вече да пише отъ това, което е написало. Защото една крачка по-вече щеше да бѣде обявенъ въ размишлене, които компромитиратъ съюза предъ очитъ не само на Ромъния, но и предъ тѣзи на официална България, па акъ щете и предъ О. Н., гдето ромънитъ и безъ това свиизаватъ съюза, че това, що е писано въ устава, е само блѣфъ, а истината била, щото той да превъ резолюци въ Добруджа и да подготва обществено мнение въ България и чужбина за присъединяването на Добруджа къмъ България.

Сѣщото нѣщо е и за конгреситъ. Тѣ действително иматъ правото да чертаятъ политиката и тактиката на съюза, но разбира се тактика и политика на оия уставни положения, които ни сочи чл. 2 въ точкитъ му а, б, в, г, е, какъ да се просвъщаватъ емигрантскитъ маси, какъ да бѣде организиранъ поминъжитъ имъ въ България и най-после, какви политически постѣпки да прави за възстановяване и извоюване на пълни конституц онни гаранции на личностъ, човѣшкитъ, гражданскитъ и политически права и свободи на просрѣбитъ вѣтру въ Добруджа. Повече отъ това разбира се и въ конгреситъ не бива да се говори, защото и тамъ, ако нѣкой си позволи повече да каже, вижъ, че и тѣ к о ѣ, който иска да искоритъ движението за лични облаги или за чужда пропаганда“ е отишелъ било въ ромънското консулство въ

Русе или пъкъ въ легация въ София и съобщава въ което нецензурно се е изказало въ конгреса. Бѣдата не е само въ видѣтъ, че Ромъния е изпратила нѣкой доклад О. Н. за това, че въ конгреситъ се говорило за иредително и за оше, кой знае какъ опасни работи — които могатъ рипаритъ мира тѣтъ разпазентъ отъ нея!

Поради всички тия съждения, ние мислимъ, че е голѣма полза и за комитетъ за конгреса, и за нашата дѣния, както и за тия отъ вѣткя да чуятъ и знаятъ нѣщо вече отъ това, що поствъ устава и отъ това, що може пише официалнитъ органъ.

Да чуятъ и знаятъ че въ хора, които искатъ за присъединитъ Добруджа къмъ България, че има и такива, които проповѣдватъ свобода, висина и автономна Добруджа, че има и такива, които искатъ освенъ това последието, още — да станела като членъ въ федеративния Балканъ.

Е именно върху всички тѣ въпроси официалния органъ може да пише, паи конгреситъ не бива да дига шумъ. Истинъ изъвриси пъкъ, които не се чувствуваатъ или вече не проповѣдватъ въ тѣсни кружици или се изнасятъ въ нѣво отъ нашитъ неофициални добруджански вѣстникъ, ще трябва да се заговори публично, публичноста може събѣдъ да се изнасятъ, не чезъ отъ на съюза или чрезъ конгреситъ решения, а чрезъ свободни вѣстникъ, които нѣматъ право да връзка съ официалнитъ вѣстникъ, което е обявено въ веригитъ на устава, па щете и отъ интервенци нѣкои наши съседни дѣлѣмъкъ пъкъ отъ нѣкоя велика сила.

За никого не е дѣла Добруджа нѣма за винаги остане такава, какъвата е досега дѣ-сѣ. Ще трѣбва да бѣде друга. Каква именно? Бѣли присъединитъ къмъ България, дѣли отдѣлни и самостоятелни, дѣли най-после че тѣли, дѣли частъ отъ федеративния Балка и. За това бѣдше може да не се пише още досега. За това бѣдше не може да не се говори не само емигрантскитъ добруджански маси, но и на населението въ Добруджа. То трѣбва вѣтру да се прѣговори оше отъ сега съ едно отъ тия размишлене и когато доде щастливъ денъ, за да бѣде запитано мажоритетъ и неговото желане, да знае, че нѣкоже съзнателно и прѣвѣдно, а не омаломислено отъ гледища грѣшитъ. Какъ съветъ, колко сила, колко властъ ще доде възпръ тази благородна задача! Кой ще посме да се прѣтопоставяватъ на това наше желане?

Ако нѣкой може да възпръ в. Добруджа, или съкъмъ пъкъ конгреса да пише, или най послѣ да говори, това, нежъ, хората нарѣдиха го въ знамето на в. Добруджанска дума, никой не може да ни възпръ — нито Ромъния, нито българската властъ, нито какъвата и да е чужда интервенция. Чѣвштата мисль въ възпръ когато тя е благородна и гони цели като тѣзи, които изнасятъ и ще изнасятъ в. Добруджанска дума.

ЦИМЕНТЬ ГРАНИТОМЪТЪ С. Т. КИРОВЪ
складъ улица Лѣвска № 23.
продажба на едро и дребно
ЦИМЕНТЬ ГРАНИТОМЪТЪ

Морал и гражданско учение за младите добруджанчѐта

Послушание — Преданост

Ние не само че трѣбва да обичаме нашите родители, да ги уважаваме и да имъ зеществувваме признателност; но ние трѣбва още да имъ се подчиняваме, щомъ тѣ ни заповѣдават, да жертваме, ако е нужно, нашето здраве и животъ, за да ги направимъ щастливи.

Метелусъ

(Разказъ отъ Лалантъ)

Борбитъ, които бѣха започнали между Октавъ и Антоанъ предизвикана голѣма жестокоство. Братъ срещу брата бѣше вдигналъ оръжие, сиѣта срещу боцата. Цѣлата природа изглеждаше помрачена. Тия дванадцетъ бѣха били при Аквиумъ. Октавъ, волеентъ отъ съветитъ на хрѣбрия Агрипа, бѣше сполучилъ, така да си каже, да стане господаръ на дѣлния святъ. Неговата победа гледаше видя, като че ли неговитѣ действия бѣха справедливи, а тѣзи що бѣха вдигнали оръжието срещу него — престъпници. Събрани бѣха всички плѣнници, за да ги убиятъ: нещастнитѣ, за това.

Всички въ редоветѣ на организацията

Апелтъ който прави в „Добруджанска дума“, е, щото всички добруджанци да се наредатъ подъ знамето на Добруджанска организация.

За голѣмо съжаление, тукъ въ София, па и изъ провинцията се забелязватъ наши хора, които стоятъ далече отъ движението. Нѣкои отъ капризни, други отъ индиферентностъ, трети отъ свои съмѣти.

Нѣкои турятъ за мотия, че не могли да работятъ, защото на челю на движението т. е. въ комитета сж се заслонили хора, които не имъ били симпатични. Този мотия е неоснователенъ и погрѣшенъ. Не сж виновни нито тия, които сж въ комитета, нито тия, които сж ги избрали. Известно е за всички ч, че тия, които работятъ въ комитета, сж изключеное на нѣкои и други, които сж платени или получавае представителни — следователно, които сж функционери, останалитѣ губятъ време и нерви за дѣлото и то безвъзмездно. Не е основателенъ и мотиятъ, че тѣзи, които сж въ комитета, сж се възгорѣили и сж се забравили; че тѣ, вмѣсто да гледаатъ да привличатъ вѣдно съдѣйствие първитъ хора, гледаатъ да ги отстранятъ и да ги резиятъ. Това сж мотиви и съображения, които ползуютъ само такливо отъ комитета, които не мислятъ за дѣлото, а такива нѣма.

Най-престъпни сж обаче за насъ тия, които като мстивъ даватъ, че имали имоти въ Добруджа, та като таке, не могли да бждатъ членове на организацията. Този мотия е доленъ, низкъ и недостоеенъ.

Такивото хора действуватъ или отъ агонизмъ, или отъ хитростъ. Когато бжде да сж членове на организацията — тѣ бждатъ, за да не ги узнава ромѣнската властъ, че работятъ за дѣлото, а когато бжде за лична изгода — гледаатъ да използуютъ движението, въпрѣки че сж тѣхнитѣ действия — не оставятъ скрити отъ ромѣнскитѣ власти. Явно е, че намеренията имъ сж други. Или че имъ се санди да плащатъ нѣкой и другъ гоголанъ за дѣлото, или пъкъ се боатъ да иматъ неприятности. Ако е първиятъ мотия, той е унизи-

че сж били побѣдени, споредъ тогавашнитѣ обичаи, трѣбваше да бждатъ обезглавени. Между тия се намираше Метелусъ, който бѣше станалъ белинитѣ съ своя куркажъ да сѣбие и желзните му да командова. Неговата бледъ стъ, неговии по-сърналъ видъ, издавае сичението му, бѣше готовъ да загине безъ да може да се брани. Неговиятъ синъ, който слушеше въ редоветѣ на побелителитѣ, го позна. Той прибгна къмъ него, прегърна го, покри лицето си съ съзна, и като се обърна къмъ Октава му каза: „Моятъ баща се сражава срещу Васъ, той заслужава смъртъ. Азъ се сражавахъ за Васъ, заслужавахъ награна. Единичното което Ви искамъ е това: да не забистите съ моя баща“. Октавъ, трогнатъ отъ молбата на този младъ човѣкъ му отговори:

„Ще да лиша твоя баща отъ синъ тѣй неженъ, какъвто си? Живеейта дамина, за да не възлюбите!“

Б. Р. Драги добруджанчѐта, запитайте вашитѣ родители или учители, кои и какви сж тѣзи Антоанъ, Октавъ и Агрипа. Тѣ ще ви кажатъ.

Едно интересно и поучително писмо

Намираме за много умѣтно да додемъ мѣсто въ нашия вестникъ, на нѣкои по-важни пасажки отъ писмото, което подучува нашия редакторъ г-нъ Трифонъ Трифоновъ, отъ единъ нашъ добруджанецъ — бѣжанецъ, селенинъ, който живѣе въ едно отъ покрайринитѣ села. Смитайки, че това писмо е отправено лично до г-нъ Тр. Трифоновъ, намираме за разумно да премълчимъ името на автора и селото му.

Решение да изнесемъ нѣкои други по-важни пасажки, за да покажемъ на нашитѣ добруджанци, а особено на ония, които стоятъ по върховетъ на движението, колко лакопство се е отразило долу въ маситѣ борбитъ въ движението и какво лошо възпитание се дава чрезъ тѣзи борби въ срѣдята на маситѣ.

Нека всички бждемъ проникнати отъ сичението, че за Добруджа ще трѣбва да жертваме и спокойствие, па ако е нужно и нѣколкото хектара земя, която ни е останала въ Добруджа.

Всички въ редоветѣ на организацията!

Английскитѣ в Дейли Хералдъ за Добруджа

Ромѣния ограбва селанинѣ

Несправедливостъ предизвикана отъ национализмъ

Южна Добруджа на Черноморския брѣгъ между Дунавъ и Стара-планина бѣше отнета отъ България следъ балканската война на 1913 г.

Тя е населена съ около 400,000 души българи и малко турци. Ромѣнското правителство за сега се е заело съ ромѣнизиранието на този край и то посредствомъ методи, които сж твърде сѣкрушителни за селанинѣ.

За да се постигне това ромѣнизиранието чрезъ конфискация се практикува обикновено проверка на правото на собственостъ за земитѣ. Посредствомъ тази проверка се конфискуватъ на едро селскитѣ имоти.

Тѣй като само ромѣнскитѣ поданици иматъ право да сж собственици на земя, за това се правятъ всички възможни прѣчки на българитѣ селяни, които искатъ да станатъ ромѣнски поданици. Ако не сполучатъ чрезъ подкупване съ съветничия чиновникъ да стане ромѣнски поданикъ тѣ, биватъ обявени за чужденци, а земята имъ конфискувана отъ властѣта, ако ли пъкъ тѣ сж достатъчно щастливи да станатъ ромѣнски поданици, тогава пъкъ имъ се иска да представятъ

Крепостни актове

— Ябшо, което много малко селани иматъ и мислятъ да представятъ. Ако ли пъкъ не могатъ да представятъ тѣ пѣлн доказателства за правоспособностъ, то тѣзи земи ги обявяватъ за мерие и се задължватъ да отстъпятъ една трета отъ имотитѣ имъ въ по за државата. Само притежателитѣ на по-малко отъ 50 д. ара земя се освобождаватъ отъ това изземване. Конфискуванитѣ земи се раздаватъ на ромѣнски колонисти.

Българскитѣ училища и църкви сж затворени, а учителитѣ и свещеницитѣ прогонени, за да се направятъ мѣсто на ромѣнскитѣ. На селанинѣ се правятъ мѣчотни и эле се третиратъ отъ тайната полиция и коруптираното чиновничество, което застава селачеството да работи ангария и да плаща въ натура.

Като неизбѣженъ резултатъ на асичко това е, че българскитѣ селани или е трѣбвало да забгнатъ въ България, гдето вече има около 40,000 такива, или пъкъ сж образували на чети, за да се борятъ за своето право и животъ.

Едно интересно и поучително писмо

Намираме за много умѣтно да додемъ мѣсто въ нашия вестникъ, на нѣкои по-важни пасажки отъ писмото, което подучува нашия редакторъ г-нъ Трифонъ Трифоновъ, отъ единъ нашъ добруджанецъ — бѣжанецъ, селенинъ, който живѣе въ едно отъ покрайринитѣ села. Смитайки, че това писмо е отправено лично до г-нъ Тр. Трифоновъ, намираме за разумно да премълчимъ името на автора и селото му.

Решение да изнесемъ нѣкои други по-важни пасажки, за да покажемъ на нашитѣ добруджанци, а особено на ония, които стоятъ по върховетъ на движението, колко лакопство се е отразило долу въ маситѣ борбитъ въ движението и какво лошо възпитание се дава чрезъ тѣзи борби въ срѣдята на маситѣ.

Като пишеме тия редове не можемъ да отинемъ и полученото писмо отъ единъ виденъ нашъ добруджанецъ, който въ Добруджа, а сега въ България заема една званична обществена служба. Неговото писмо е характерно съ това, че той следъ дълги опити не само въ нашето движение, но изобщо въ обществентѣ работи е намиралъ, че „враждуването по върховетъ е единъ опасенъ азъвъ, който прави страшна поражение долу между маситѣ. Въ скромната си дейностъ — особено въ срѣдята на емиграцията — винаки сѣмъ подбизатъ мисълта да не обезвиряватъ маситѣ, защото тѣ сж стихия унищожаватъ всичко по нечестивия си нравъ. Това е една истина възпрята отъ менъ като принципъ въ живота ми“.

Каква истина искава нашия много уважаванъ другаръ и какъ неговитѣ думи намиратъ потвърждение си въ самата действителностъ.

Впрочемъ ето извадки изъ писмото на нашия добруджанецъ изъ село х.

„Господири Трифоновъ.“

Апелтъ Ви получихъ и благодаря за вниманието Ви“.

„Но за съжаление, че тамъ въ София, които живеете сте по-голыми штриоти и за това сте я покарали . . .“

„Знаемъ, че които сте настаниени въ София и др. градове

сж толкова добруджанци, колкото му е нужно да си прави карьера за лични облаги“.

„Ние, селанинѣ, както ни наричатъ невеститѣ, само мълчиме, но да не мислите, че ние не държиме смѣтка, ние ще Ви гледаме до кжде ще стигнете съ ваше коне, които ги яхате и като най-после видимъ че прекалатъ, че си кажемъ думата“.

„Не сте Вие хората, които да посрѣдничате, нито веститѣ Ви ще е въ състояние да обедини вѣдетъ теменца Д.Р.О. и В.Д.Р.О., защото тоя въпросъ, които мислите да го уредите, той сж слово не се уредило, той ще се изгледилъ чрезъ дѣла, а за дѣлата сж нужди апостоли, а тамъ, въ София ги нѣма апостолитѣ, а тоя въпросъ ще се уреди, когато хората на тия две теменца се откажатъ да служатъ на чужди и лични интереси, а кажатъ, че ние сж служиме на родината — Добруджа, само тогава ще стане обединението, а докато единитѣ сж храненици на болшевиизма, а другитѣ на фашизата демократия и нѣма кой да ги спира, така ще си вършатъ“.

„Близко е времето ние отъ границата ще си кажемъ думата и да Ви докажемъ, че ние и безъ Ваши момие, и ако ни трѣбва докторъ, ще го намеримъ, но не билъ башъ отъ София, то нѣма да ни прѣчи“.

Приемете наше братски поздравии.

9. XI. 1929 г.

С . . .

Ромѣнски неразбираници

В. „Добруджанска дума“ реши да предаде въ своитѣ колонии, двѣтѣ статии напечатани въ в. „Луита“ бр. 2039 и въ в. „Универсумъ“ брой 204, сѣ единична задача да посочи на обществото, до какви недоразумения стигатъ ромѣнитѣ, кога искатъ да оспорватъ българската принадлежностъ на Добруджа.

До като в. „Универсумъ“ прекларира Добруджа за ромѣнска, в. „Луита“ я изкарва за турска.

Ето тектувалния прѣводъ на двѣтѣ статии:

Подъ заглавие Ciudatenie bulgaga (Българска чюдноватость) в. „Универсумъ“ пише:

Преведени се на ромѣнски отъ българския в. Миръ излизащъ въ София — правителственъ вестникъ — една статия, озаглавена „Славянството и Добруджанския въпросъ“.

„Статията е подписана отъ Трифонъ Трифоновъ.“

„Чудно ни се вижда, че разбиранията на г-нъ Трифоновъ, намѣрихъ мѣсто въ единъ правителственъ вестникъ.“

„Разбиранията на автора могатъ да бждатъ най-свободни — тѣ сж неговии лични, но напечатаното имъ въ единъ листъ, който сочи поведението на правителството, показва едно положение, върху което не би могло да се мисне сѣлекота и което предизвиква една серия отъ проучвания и уснения.“

Въ статията, която ни занимава се казва:

„Конкретно добруджанскитѣ въпросъ ще трѣбва да се движатъ по двѣ посоки: първата и най-важната е платъ на славянското разбиравелство въжрѣ и въжъ отъ Ромѣния и втория — търсене на допирни точки съ останалитѣ малцинства и заинтересувани държави“.

Следъ това:

„Добруджанския въпросъ, като славянски, не може да се движитъ отдѣлно отъ Бесарабския и отъ тая на славянитѣ живущи въ Ромѣния“. (б. н. тѣзи редове сж копирани отъ в.

„Универсумъ“ изъ статията на Трифонъ Трифоновъ напечатана въ в. Миръ отъ 23 августъ 1928 г.)

„Значи, въ България и подъ покровителството на българското правителство, се подбужда единъ Добруджански въпросъ и то въ рамкитѣ на Славянската идея.“

„Такова едно схващане е фантастично“.

„Парло, Добруджанскитѣ въпросъ не съществува. Добруджа е ромѣнска. Историческиятъ права и международнитѣ договори, основани на правото и справедливостта, признаха сичествената принадлежностъ на Добруджа, която принадлежностъ никой и нико не може да обори. Който се опита — историческиятъ сбѣтия сж на лице — ще понесе послѣдствата“.

„Ако, следователно, отъ гледна точка на правото не съществува Добруджански въпросъ — тогава официалнитѣ и неофициалнитѣ подстрекатели по Добруджанския въпросъ не сж друго освенъ опитвачи на неприязнитѣ и алтернативи върху спокойствието на Добруджа и на мира“.

„Първо спокойствие и редъ на Балканитѣ. Уважение и изпълнение на договоритѣ. Непремисланане на границитѣ и честното изпълнение на международнитѣ договори“

Ето и съдържанието на статията напечатана въ в. „Луита“ (подписана отъ г. Еужениу Замфиролу — бившъ директоръ на Добруджа — бившъ депутатъ):

Славянството и Добруджанския въпросъ

„Подъ това чудновато заглавие в. „Миръ“ отъ София, сѣмъчи да установи една вѣрба, която впрочемъ и други публицисти отъ дѣснатъ страна на Дунавъ сж я преследвали съ една упоритостъ, която разбираме и я оправдаваме: че въ Добруджа съществува, трѣбва да съществува (!) единъ славянски въпросъ, който да накара Ромѣния да се позамисли, а може би и нѣщо повече — да накара да се замислятъ и тѣзи, подъ чието главно покровителство днесъ е поставено разрешението въпросъ не малцинствата.“

„Естествено, че така поставенъ въпросъ, не може да засегне тамиската провинция на Стара Добруджа (к. авт.), не само отъ гледна точка на историческиятъ изучаване, но и отъ това, че тази провинция е била и е населена отъ единъ подавяющъ прѣвъ автономни ромѣнчи. Азъ желая да докажа и то до толкова, до колкото ми е позволено отъ малкото мѣсто, което се дава за една статия, че даже Нова Добруджа не би могла да породитъ такъвъ въпросъ и ето защо ще изнеса нѣкои изяснения взети случайно“.

„Тазя провинция никога не е била славянска (к. авт.); тя е била чисто турска прирелена къмъ съседното българско кралство следъ Берлинския мирненъ договоръ отъ 1878 г. и преладана на Ромѣния съ Букурешкия мирненъ договоръ отъ 1913 г.“

„Само съ единъ погледъ, хвърленъ върху коя да е карта на така наречената четворогълникъ (Русе — Шуменъ — Варна), показва, че топонимата на всички мѣстности е турска за разлика отъ българската топонимия, която започва едва отъ вѣдъ тазя демаркационна линия. Не е за никога тайна, че най-сигурния и необоритъ при-

терий, по който може да се суди за етническият права на даден народ е наименованието на мѣстността, въ която той си е прекарал живота. Безразлично отъ политическо-стопанисване на ония, които сѣга владѣли въ продължение на по-дълго или по-кратко време.

И така отъ общия брой (год. 1920) на 261 села въ Добричския окръгъ 218 нѣтъ турски наименования, 39 български, 4 ромънски. Българскитѣ наименования, обаче, на нѣкои села сѣ дадени следъ 1878 г. и то предизвикани отъ измѣтането на турското население и на нѣкото нѣтъ създадени нови български села, въ които се докарваха колонии изъ Ромъния и изъ настояща България.

Дане доскорощния Добричъ (днес Базарджикъ) не бѣше онези стария Хаджи-Оглу-Пазарджикъ, въ който единъ голѣмъ брой отъ българското население бѣше отъ малкото градче Котелъ — разположенъ отъдѣлнѣшната граница.

Въ Силестрския окръгъ, който въ 1920 година броеше 128 села нѣтъ 108 села турски топоними, българска 13, ромънска 9.

Какво да кажемъ за наименованията на блатата, рѣкитѣ, бѣригитѣ, долинатѣ, горитѣ и др., които изключително сѣ отъ турски произходъ.

Кой не е оставалъ изненаданъ, глутявния изъ Нова-Добруджа, отъ неговитѣ следи на турскитѣ гробници, разхвърлени по всички посоки живи свидетели, че турска е била земята, за която днесъ се мислятъ да създаватъ единъ славянски въпросъ? Кожито и леко да погледнемъ на въпроса, пакъ не бихме могли да разберемъ, какъ, по какво чудо мъртвицѣтъ турци се превърнаха въ славяни.

Да кажемъ, следователно, едното второ възражение, за да можемъ чѣкъ тогава да поставимъ въпросъ за славизма и Добруджа!

„Прилициятъ една книга по история озаглавена: La Bulgarie d'her et de demain (Днешна и утринна България) отъ Деле Лоней, Парижъ 1912 г. виждаме, че авторътъ, говорейки за оная частъ на Нова-Добруджа наречена Дели-Орманъ и границата задъ нея казва: „Турското население ще преобладава въ цѣли области и даже още по-далеко къмъ Шуменъ. Турския теленитъ се забелязва и то благодарение на ориенталскитѣ носии... носени

отъ хора съ бѣли бради, приличащи на библейскитѣ пастора, се крѣстосвахъ съ коли пѣши съ жени облечени въ черно и заврзани съ бѣло като калугеритѣ“ (стр. 146-148). По-нататъкъ авторътъ Замиро-олу разправя, че френецътъ Лоней, обикаляйки не е виждалъ, освенъ турски села, като добавя, че той не е чулъ нигде да се говори български езикъ. Най-после г-нъ Лоней попада въ село Аляфатаръ и за негово очудване среща еднорусо чудноватото на 3-4 години момиченце и нѣкия баща съ финни черти, съ ясни очи, съ бѣлъ калмакъ — не черенъ, както по обикновеному — който заувѣл, че билъ славянъ“.

„Некапомнимъ, че въ 1912 год. Добруджа-Нова не ни принадлежеше, а авторътъ не правеше политика, а история.“

„Славянскитъ въпросъ за Добруджа, бивше турска, е възбуждене, ако не една безсмислица. Никого славянска, както да омайва мечтателитѣ“.

Българскитѣ малцинства въ Добруджа

Германската агенция „Volksdeutscher Dienst“ излизащъ въ Берлинъ, който се занимава специално съ въпроса за малцинствата, напоследъкъ публикува една кореспонденция изпратена отъ Виена съ следното съдържание:

„Надежнитѣ на българското малцинство въ Добруджа, което брой надъ 250,000 души, за едно основно подобрене на неговото положение — при улеснението на Маниу, не се осъществиха напълно. Докато българското население, което е най-непредвициания елементъ въ културно и економично отношение, презъ време на либералитѣ се е насилвало еднано, както отъ органитѣ на властта, така и отъ куцувластитѣ, днесъ последнитѣ сѣ единственитѣ, които упражняватъ единъ непрекъснатъ тероръ надъ тѣхъ. Противъ този тероръ представителитѣ на правителството не предприематъ почти, никакви действия, макаръ и да не го поддържатъ явно както преди.“

Програмата на Маниу отъ Алба-Юлия е позната. Та е била и си остава за многобройнитѣ малцинства на тази страна, които представляватъ 36 на сто отъ цѣлото население, само единъ свѣтълъ лжѣ. Маниу не можеше нищо да предприеме, защото поддържа-

нито отъ войската движение за роминизиране на малцинствата, биха му отскѣли ржка-та. Все пакъ, приятно е да се види, какъ отношениата между власт и българското население се подобряватъ и какъ началството си дава всияния трудъ за изкореняване корупцията, която въ Добруджа презъ време на либералитѣ бѣше достигнала до неимоверни размѣри. До скоро още, можеше да се каже, че 90 на сто отъ ромънскитѣ чиновници се крѣпяха изключително отъ незаконни и ветви по принудителенъ начинъ берии отъ българитѣ, които трѣбваше да заплащатъ скъпо и пресъжло всѣка административна услуга. Като мотвахъ, за разграбване на населението — и то на едро — служеше минималъ комисии нападения, като сѣ бивали окупиранни цѣли села, чиито българско население е трѣбвало да бѣде освободено чрезъ откупъ отъ страна на тѣхнитѣ сънародници отъ другитѣ села.

За роминизирането на Добруджа, която отъ стопанисване знае, че е ползита на българскитѣ, сѣ бивали приманвани куцувластѣ изъ Гърция за да бжлатъ настояващи между българитѣ. За улеснение емигранчето на куцувластитѣ обещаваха имъ се грѣщето правителство, че ще имъ се подаватъ земи, безъ да е била ромънската държава сигурна, че ще може да изпълни обещанията си. Добруджа е гжсто населена и рационално стопанисвана: за единъ насилнически приръсъ нѣма мѣсто. Били сѣ принудени да изематъ имоти на българитѣ или да нестана-ватъ куцувластитѣ семейства въ български жилища. Отъ тукъ произхождаха и многобройнитѣ крѣвави стълбования между копанцитѣ българии и куцувластитѣ колонисти, при което последнитѣ винаги сѣ могли да разчитатъ на помощта на ромънскитѣ власти. Българинитѣ е единъ трудолюбивъ земеделецъ; напротивъ куцувластѣ е единъ непостояненъ, неспокоенъ духъ, който не държи на тежката работа. По-леднитѣ оставя българитѣ да работятъ и съ насилие имъ взиматъ реколтата. По-рано ромънскитѣ власти сѣ тикали работата къмъ таквава конфликтъ, за да възмутятъ българитѣ и ги подтикнатъ къмъ изселване. Като следствие отъ това днесъ Добруджа е обладана отъ опасната тенденция

къмъ комунизъмъ, който още веняжъ може да създаде на ромънската държава не малки трудности, още повече, че Добруджа покрай стопанското ѣ значение е и въ стратегическо отношение отъ голѣмо значение — за Ромъния въ случай на война съ Русия.

Днесъ сѣ насанени въ Добруджа около 8000 куцувластни семейства, които сѣ фактическиятѣ господари на страната. За да имъ се даде земя, е трѣбвало българитѣ да отстъпятъ 1/4 отъ своитѣ земичесто отчуждението е бивало прокано до тогава, докато земитѣ сѣ бивали засти отъ българитѣ и реколтата е вече узрѣла. Тогава земята е бивала обещавана на куцувласта, който я взималъ заедно съ засти отъ българитѣ храни. Тази практика, французскитъ професоръ на Сорбоната, Блонделъ, който е обходилъ Добруджа преди недѣлно време, я нарекатъ полошо отъ *аварство*.

Тази практика е сега отменена отъ новиятъ министъръ на земеделството Михалева, който самъ се е уверилъ, че таква мѣрка непременно водятъ на стѣжковения и приготвятъ най-добре почвага за болшевиката пропаганда.

Въпреки това съвмѣстниятъ животъ между българии и куцувластѣ не се е подобрилъ и ежесечно ставаатъ нови крѣвави стълбования между тѣ двѣ *недѣлни елемента*. Чистокръвнитѣ български селянини е винаги противно настроенъ спрямо куцувласта, тѣй като той го презира като мелезъ, тѣй като не е нито чистъ ромънчѣ, нито македончѣ, нито албанчѣ. Куцувластѣ, който е инжектиранъ отъ ромънската пропаганда съ едно непознато му догѣта национално чувство, счита отъ своя страна българина като единъ незаконенъ притежател на римънска земя и затова го ругтира по съветенъ начинъ.

Ежесечно се населяватъ на българската граница емигрантски семейства, които, не можейки да понасятъ живота подъ чуждо робство, дирятъ убежище въ и безъ това обединѣна България.

Првата на малцинствата по отношение на езика и културата сѣщо не се зачитатъ както трѣбва. За четвъртъ милионъ българии има 4 училища и то само въ градчетѣ. По селата българскитѣ деца бѣдъ изключено трѣбва да посещаватъ ромънскитѣ учи-

лища. Въпреки, че тѣхнитѣ родитѣ е л и живяватъ наварѣ, въ самостоятелни сѣлица съ български болшинство. Затова новото българско поколение не зине вече да пише на български, а следъ две поколения и българския езикъ ще бѣде напълно изхвърленъ.

Къмъ добруджанската емиграция

Вестникъ Добруджанска емиграция счита за свой дългъ обърне вниманието на всички добруджанци, безразлично бѣди да се намиратъ тѣ, не само да бжлатъ единни, но и съ всички свои сили и средства да подкрепятъ *комитета*, който единственъ има задачата и назначението да го ръководи и управлява. Тѣзи негови права сѣ свѣти и не може да си ги присвоава никой, защото тѣмъ сѣ дадени отъ конгреса. Всѣко друго действие е ересь и води къмъ недоволение, което е неоправдано отъ нашия устава.

Комитетътъ отъ свое право, съзнавайки своиятъ голѣмъ отговорностъ предъ конгреса, чинито делегати сѣ представителитѣ на емиграцията, е длъженъ да се ръководи, отъ решенията му, които решения сѣ тѣ, които му повела устава. Устава въ своихъ чл. 2 определя цѣлитѣ и задатѣтъ на съюза:

- а) Да работи и създава условия за духовно, културно и нравствено поавиане на добруджанци;
- б) да работи и спомога за настаняване и обезпечаване поминька на живущитѣ въ България добруджански бжжанци;
- в) чрезъ културни и обществена дейностъ и по реда на политическата интервенция да работи за възстановяването и извоюването на пълни конституционни гаранции за личнитѣ човѣшки, граждански и политически права и свободи на поробеното население въ Добруджа.

Отъ тѣзи точки на чл. 2 отъ устава ясно личи, че комитетъ, като ръководно тѣло на съюза имъ има две задачи: 1) да се грижи за културното и материалното излитане на бжжанцитѣ и 2) една погълѣма задача, която недѣлваря обсега, ограничението само до бжжанцитѣ, а именно да се грижи и за поробеното население въ Добруджа, и то само *относително до възстановяването и извоюването на пълни конститу-*

Единъ докладъ за Българскитѣ малцинства въ Добруджа.

Отъ проф. Т. Румѣвъ, главенъ секретаръ на международния съюзъ на Д-вото за О. Н.

2. *Акарцията* — тази дума заета отъ речника на турцитѣ, българскитѣ бжжанци говорятъ за нея съ таквава подробностъ и така настойчиво, че е трудно да се допусне, какво това оплакване не отговара на истината. Бжжанцитѣ не се отчайватъ отъ това, че се принуждаватъ да извършатъ нѣкоя обществена работа, която не била друго освенъ една повинностъ, апрочѣтъ практикувана и въ други страни, а за това, че тѣ се вършатъ за лична полза на разни мали чиновници, комисари, мандари, митничари и др., за да имъ доставятъ дърва за горене, сечене и превозване, както и да имъ работятъ имнитѣ или градинитѣ и др.

3. *Преселването на куцувластитѣ*. Между жителитѣ на оная частъ на Македония, която е дадена на Гърция, се намира единъ даденъ брой куцувластѣ, които напуснаха този край подъ давлението на грѣц-

ми побойници, които имать навичи съвсемъ различни отъ тѣхнитѣ; винаги въоръжени и като така единъ съвмѣстенъ животъ е изключенъ. Азъ не зная доколко тѣзи оплаквания сѣ основателни. Много достойни за върване ромънци, обаче, признаха при мене че шеше да бжде по-разумно, ако куцувластитѣ бѣха настанени въ области, гдето тѣхното присъ-поселение можеше да създаде по-малко трудности.

4. *Училища и църкви*. Единнодушно оплакване на добруджанскитѣ бжжанци е, че всичкитѣ български училища въ Добруджа сѣ били закрити, съ изключение на тѣзи въ градчетѣ, които се издържатъ отъ българскитѣ малцинства. Всички основни училища сѣ ромънски и въ тѣхъ се предава само на ромънски езикъ. Това оплакване основателно ли е? и клучено е всѣко съмнение. Дѣйствиелно, ние намираме изричното признание въ официалния меморъ „Историческитѣ и етнографическитѣ права върху Добруджа“, написана въ 1925 г. въ отговора на меморъ представенъ отъ Обединенитѣ български дружества

не комитетъ за малцинствата на нашия съюзъ. Ние четемъ въ действителностъ, на стр. 11 нѣ този меморъ следното: „Државнитѣ училища, които сѣ били подъ българския режимъ, минаватъ подъ режима на ромънската държава отъ деня на присѣдиняванетоъ на Добруджа къмъ Ромъния. Ромънското правителство не можеше да запази българскитѣ училища за едно население, което се състои отъ разни народности; тогава правителството се ограничи да запази тѣзи само училища, които сѣ били учредени отъ средствата на българското население. Нищо повече, единъ ромънски ученъ, специалностъ по въпроса за малцинствата, комуто азъ признахъ неето очудване, за преобръщането на българскитѣ училища въ ромънски, ми призна това обстоятелство, като ми даде следното обяснение: „бидейки Добруджа дадена на Ромъния въ 1913 год. то тази последната не е свързана спрямо българското малцинство чрезъ договоръ за покровителство на малцинствата отъ декември

1919 г.“ Значи върху този въпросъ за училищата нѣма противоречие, което се вижда отъ признанието на деветъ страни.

Можемъ да кажемъ съжѣсто, че нѣма противоречие между признанията на деветъ страни по въпроса за църквитѣ. Азъ не чуохъ отъ бжжанцитѣ да казватъ, че въ всичкитѣ църкви въ Добруджа служатъ само ромънски свещеници, даже нѣкой ми призна, че въ тѣхнитѣ села има български свещеници, които свободно служатъ на своя езикъ. Отъ своя страна, апрочѣтъ, ромънскитѣ меморъ, по горе цитирани признава, че 12 български църкви отъ южна Добруджа, сѣ били заети отъ ромънски свещеници, за това, че е нѣмало кандидати българии свещеници. Бѣтъ отъ тѣзи 12 мѣста, още ше има вакантни мѣста, не сжщитѣ съображения за 46 църкви. Азъ апрочѣтъ не оставамъ съ впечатлението, че българскитѣ бжжанци държатъ много за църковния въпросъ, тъй като тѣхнитѣ декларации върху тази точка не бѣха особено настойчиви.

Край.

на север или запад

Отъ предпоставките сложени първата ми статия, написана въ бр. 1 на „Д. Дума“ не изключихме, че Добруджа ще трябва да следи неколкократно на България.

Шомъ е така, явно е, че ржводните фактори на добруджанското движение, не могат въ своите действия да ренегатират нито чувството на българския народ, нито политиката на ржководните сили, които го представляват. Знаи, ние, добруджанци, тръбва да следим близкото политическо развитие на България, нито политиката на ржководните сили, които го представляват. Знаи, ние, добруджанци, тръбва да следим близкото политическо развитие на България, нито политиката на ржководните сили, които го представляват.

При тази, обаче постановка на въпроса, ние не можем да се спремъ и разгледаме положението, което днесъ заема България не само на Балканите, но и международно и по съглед на националното управление на българския народ за неговото историческо постижение.

България въ миналото и днесъ е намира предъ три фронта: на север, запад и юг. Тя е своята държавна политика не може да не държи съмѣтка на тритъ съседа, които държат голъма част отъ нейната територия и население. Въ

Д. Д. жана: още едно отъ ржителите, да вземе здраво въ ръцете си официалния сгрънъ, „Добруджа“, да го не остави въ ръцете на хора, които не само че нѣматъ никаква отговорна служба въ движението, но нѣматъ отъ които се дават, че сж съ падналь моль и търсятъ да изкориститъ нѣкои случайности, за да си изкажатъ дерзвостъ, рито нѣматъ нищо общо съ нагоредната задача на движението. Нена комитетътъ запази ржестина на в. „Добруджа“, кака той бже звеното, около которого сж любовь, да се приплътатъ всички добруджанци.

това връме не може да се игнорира и тѣхната мощ, както и обстоятелството, кой отъ тритъ държави, представява за нея непосредствена опасностъ и на кажде, следователно, ще тръбва да насочи своа погледъ за приятелство, за да обезпечи своата национална политика, като се знае, че една малка България не може да разрешава въпроси отъ такъв характеръ съ единъ замакъ — единоръчно. За България днесъ, освенъ Добруджанския въпросъ, съществува още македонския и тракийския. Върху обществено мнение на България съ еднаква сила, може да се каже, тежатъ тѣзи три въпроса. И тритъ търсятъ своето разрешение и държатъ съмѣтка не само за настроението на българския народъ, но и за политиката на правителството. Следователно, като ось, около която се въртятъ тѣзи три въпроса, се явява България съ своя народъ, съ своята сила и съ своята външна и вътрешна политика. За добруджанца, македонца и тракийца е отъ голъмо значение не само да държатъ високо националното чувство на българския народъ, но и да създаватъ и издигатъ политическата мощ на неговата държава, като се стремятъ да я засилитъ вътрешно, и я запазятъ отъ фатални грѣшки въ нейната външна политика.

Съзнато веднажъ горното — какво България се явява оста — центъра, около който се въртятъ нашитъ и другитъ два въпроса — ние не можемъ да не се спремъ върху отношенията на Ромъния, Сърбия и най-послъ Гърция срѣмю България, съ огледъ на тѣхнитъ национални стремления. Сърбия иска да задържи Македония въ тази и форма, въ която се намира днесъ съ проекти да настѣпва на югъ къмъ Солунъ. Тя има всички интересъ да спечели приятелството на България, обаче, безъ всѣкакви жертви отъ нейна страна. Ромъния, нѣмайки никакви перспективи на север и западъ тя естествено ще се стреми и се стреми на югъ — къмъ България. За нея България се явява най-слабия пъкъ на сползвателение и естествена сила за разширение на черноморското си крайбрежие и настѣпване къмъ Бѣлото море — за да се освободи отъ Дарданелитъ. Гърция, която желае да възобнови византийската империя има насоченъ своя погледъ къмъ Цариградъ и малозначителнитъ брѣгове. Блжднитъ естествени конфликти и стълкновения следователно ще се явятъ по следния редъ: Сърбия съ Гърция; Гърция съ Турция и Ромъния съ България. По редъ съображения Ромъния има всички интересъ да побърка враждата между Сърбия и България, първо за да отстранява погледъ и отъ Добруджа, и второ да я омаломощи. Ромъния е най-големиятъ врагъ на едно разбирателство между България и Сърбия. Тя никога не е гледала съ добро око и винаги ще рѣчи и е прѣшла за разрешението на македонския въпросъ. Тя знае, че веднажъ разрешенъ македонския въпросъ въ една или друга форма, България ще се освободи отъ сръбския кошмаръ и ще насочи своитъ сили къмъ Добруджа. Тази ябълка на раздора между двата славянски народи, какавто е Македония, ползува и ще ползува само Ромъния.

(Следа) Туркино

Който обича Добруджа, тръбва да чете в. „Добруджанска дума“.

ЕДИНСТВОТО

Зловикъ искалата, да отговоримъ на нашия извиканъ събрать в. Свобода Добруджа, който ни поднесе една хубава и изтънчана статия въ свои брой отъ 3 октомврий т. г. озаглавена „Единството“.

Вестникъ Добруджанска дума е предводна, че дѣде поведъ на в. Св. Д. да заговори и той за единството. Надяваме се, че, ако не знаемъ и другале, по чрезу вестникитъ, които истински служатъ на Добруджанското дѣло, ще можемъ да се разберемъ, какъ отблжватъ върхото отъ неаждото, парадоксалното отъ действителното.

Неуспорно доказано е, че вжде гдето има обжкѣтите, учредено за каквато целъ и да е, даже и за смъртъ, е необходимо единството.

Установено и неподжажко на смъртъ е и фактътъ, че тамъ гдето има обжкѣтите на люде има и може да има идеенъ различия. Но фактъ е, че тамъ, гдето нѣма единство, нѣма и обжкѣтите, а за запаване на единството — елементъ толкова изжветъ за обжкѣтите — е необходимо да има еднаквостъ въ разбираваната на идеитъ т. е. пелитъ за съществуване на това обжкѣтите, както и единството въ способитъ за осществяване на идеитъ и прилагането му въ практичния миръ.

До колкото познаваме Добруджанското движение, до колкото сме следитъ конкретитъ му, както и неговата преса, съ упрѣкитъ — ако не нѣмъ ябълка пачетата — можемъ да твърдимъ, че не си спомняме, щото открито явяво да се е заговорилъ за идеенъ различия въ политиката на Добруджанското движение.

Скрѣпимъ, че тукъ поради малкото мѣсто, съ което разполагаме, не сме въ състояние да направимъ единъ обстоенъ прегледъ на историята на Добруджанското движение, отъ рождението му до днесъ, за да убедимъ уважавания авторъ, че борбитъ сж съ воденъ не за идеи и противъ тѣхнитъ носители, а около отблжната джностъ и то отъ мотивъ малко издурани.

Безъ да искамъ да убжжаме, си позволавме да нагнетамъ, че уважавания авторъ на статията „Единството“ помѣстана въ в. Св. Д. или е новъ въ движението, или е нѣмамо, кой искрено да му разкаже перипетитъ, презъ които е миналъ животътъ на Добруджа.

Всѣко общество, всѣка групировка има собствена животъ, има своя идеалъ и идеологи. До колкото знаемъ идеала бже и е единъ — свободата на Добруджа. Идеологията на движението презъ всичкото време отъ 1913 год. до днесъ бже желанието на този идеалъ и него проповѣдава и въ името само на този идеалъ се създаде организиранието движение. Не отричаме обаче, че е имало малко търкание и то много отъ скоро, относно тактиката и стратегията за постижение на желаната свобода, ала които търкание се свършваха съ даденъ опорудителитъ отъ всички страни. На Бже-Джумайския конгресъ и най-големиятъ националистъ и прѣдѣлъ интернационалистъ — съ огледъ на практичнитъ — бже приели една резолюция, съ която не се отхвърляше ентузиасталата помощ на славянска Русия. Не отдавна, единъ голъмъ интернационалистъ — днесъ живущи въ Ангоръ, въ разбирателство съ единъ вѣрль националистъ и неговитъ хора, които днесъ се ругаятъ бже сключили пактъ и бжха а прѣдлитъ интернационалиста неже.

Ако не прѣмиснемъ границата на тайната ние не ще да упомѣнемъ (ще мислѣмъ други факти, които явяво говорятъ, че за идеята — свободата на Добруджа и патриота, и шовениста, и интернационалиста и националиста сж постигали единство въ своитъ действия.

Уважаемия авторъ въ края на втората глава на своята статия „Единството“ намира, „че все пакъ нѣма различия“, а това сж били: „Отъ една страна фалшиво патриотарство и дивъ шовенизъмъ; чет-

нически и разблжнителни наближ; анемонистическа политика; извѣрчана добруджанското движение за колѣснитата на българското външно министерство, хитрине и ната върху нѣмни ромънски нар дѣ за ржствено на Добруджа; гършене подкрепена въ своитъ заробителни — империалистички и тѣхното О. Н. Тога да отъ една страна, а отъ друга, сключането, казано робството на Добруджа е поволя, на завоевателитъ стремежи на международнитъ и балканския империализмъ, вслжкително и българския; че добруджанския въпросъ не е чисто български, а предимно добруджански; че анекционизма може да донесе нови и погълтитъ страдания на добруджанското население; че Добруджа не бже да бже повече разменна жомета за уреждане съмѣтнитъ на развитѣ империализмъ; че да делегиратъ правата на една трета сила, било тя и България, значи да се откажеш отъ своя самостоятелъ характеръ; че, да търсенъ покровителство отъ О. Н., значи да искашъ помощ отъ своя пачащ; че свободата на Добруджа може да дойде не чрезъ четинския нѣбѣти и отблжнитъ героизма, а чрезъ организираната борба на цѣлкупиното добруджанско население безъ различия на ира и народностъ въ съюзъ на идеитъ постигнатъ малцинства въ Ромъния, въ съюзъ съ самия погълтатъ трудовъ ромънски народъ, въ съюзъ съ всички потгълкани национални и економически народи на Балканитъ и въ Европа; свободата на Добруджа може да се реализира само като, свободна и независима въ рамкитъ на Балканската федерация“.

Ами като прочете човѣкъ всички тѣ постулати, съ изключение на нѣкои, питаме, кой добруджанецъ, на ако щете, кой чественъ човѣкъ не ще се смиласъ съ тѣхъ? Ами тѣхъ не сж само неговитъ констатации, и тѣхъ ги видяватъ и отричатъ всички. Като е така тѣ не бже и не могатъ да бждатъ единъ отъ сериознитъ причини на различия идеята на ако щете и тактична. На тази почва, която не е нито наша, нито нѣмна, а обща всички бже си пладни рѣка.

Ами различие — поне до толкова до колкото ги мисля авторъ и тѣ сж единно следитъ:

- 1) Да търсимъ или не подкрепата на О. Н.?
- 2) Анекционизма може ли да донесе нови и погълтитъ страдания на добруджанското население.
- 3) Дали съ делегиратъ на нашето право да речемъ на България, значе би да се откажемъ отъ своя самостоятелъ характеръ? Защо? Не знаемъ дали правата на Добруджа сж само на добруджанци или пъкъ сж на нѣмни български народъ.
- 4) Дали свободата на Добруджа е може да се реализира само, ако ти бже свобода и независима и то въ рамкитъ на Балканската федерация.

Добре, признаваме, че по тѣзи четире точки има действително различие въ срѣдата на добруджанци. Но това ось не значи, че и по тѣзи четире точки не би могло да се постигне едно разбирателство. Не знаемъ, ако при хладнокрѣвно и обстоенъ разглеждане на тѣзи въпроси, кой кой ще убеди въ противното, и Ала действително това е така както твърди авторъ, не вѣрчвамъ нѣкой разумъ и добръ добруджанецъ да се противи или обратното, ако се докаже, че тѣзи твърдения сж нелогически, не почивани на реалността, а ось по-вече, че тѣ сж само единъ предположение, които фактически не ше ни доведатъ до желаното, пакъ сжщо не вѣрчвамъ, че тѣхнитъ идеологи не бже се отказали отъ тѣхъ и не бже приели противнитъ сжщо предположения. Тамъ гдето че оперираме само съ сжждения черпейки своитъ основания изъ миналото, изъ историята или пъкъ ще терезиризираме върху истинството и бждешето, ние ще тръбва да бждемъ по-внимателни, по търпеливи, защото често пакти извѣднитъ сж голѣми при

положение даже, че предпоставкитъ — идеитъ сж вѣрни.

Тукъ е въпросъ на съмѣтка и точно математическо изчисление, за да можемъ съ положително, да по държаве това или онава становище. Ние съ абсолютна точностъ въ тази областъ пове въ този моментъ не можемъ да говоримъ, защото факторитъ, които влияятъ днесъ върху човѣкитъ и международнитъ отношения на силитъ не сж една абсолютна единица, а се мѣнятъ много често.

Съ какви положителности може да се твърди, че третиятъ интернационалистъ вземе малкото ние О. Н. поне тѣя както днесъ слагатъ обстоелствата.

Защо — поне по добруджанския въпросъ — се предполага, че ако отречемъ О. Н., а претърсимъ исклучително третия интернационалистъ ние ще бждемъ по правия пъкъ. Ние тукъ не можемъ да говоримъ съ абсолютна точностъ, можемъ само да предполагаме. И тѣя като и дветъ страни не сж въ състояние да говоритъ съ абсолютна положителностъ — то мислимъ, че би било разумно да не се фантазиратъ, наме, а да намѣримъ и по тѣхъ допирни точки, за да работимъ заедно“.

Нека не забравяме, че далечното бждеще интересува човѣкитъ, а нѣмъ добруджанцитъ въгъ отъ общото човѣкитъ ни интересува близкото разрешение на добруджанския въпросъ. Ако търпеливо — далечното бждеще и времето въ много случаи помагатъ, то поне въ всички случаи сж вредни, защото всѣка загубена година, значи загубена окончателно Добруджа.

Ако ние ще чакаме да разрешимъ освободението на Добруджа, какаво тогава когато убедимъ и съюзитъ — споредъ искането на автора — милионитъ малцинства на Ромъния съ всички потгълкани национално и економически (к. н.) народи на Балканитъ и въ Европа (к. н.) то нека ми бже позволено да кажа, че то би значило да чакаме много години докато човѣкитъ въ Европа се възлѣта въ такъвъ хубавъ идеализъмъ. Но нека уѣрѣя авторъ, че докато човѣкитъ стане такъвъ, какавто той го идеализира, много кръвъ ще пусне човѣкитъ. Защо? Не е той, който да не знае, че при тѣхъ за такава едно хубаво същъ ние не лежатъ въ благопожелание, а се оспорватъ отъ много противоречиви условия.

Барометрътъ

Преди излизането на в. „Д. Дума“ се обеди в. „Свобода Добруджа“, на който отговорихме въ първия брой на нашия вестникъ.

Следъ излизането на „Д. Д.“ се обеди въ в. „Добруджа“ въ два броя. Първата уводна статия бже до негде идеята, на която ние отговоряме въ този брой на „Д. Д.“. Въ последния брой № 96 сжщо вестникъ се обеди сжщо съ една уводна статия подписана отъ нѣкой си А. Айдмирски. Тѣя като авторъ и е лице безъ значение въ движението и никому неизвѣстенъ, а статията му е дертливка, намѣряме за ненужно да отговоримъ.

Счетоводителъ, приема да обемъ безплатно време счетоводство въ малки предприятия изъ всѣкакви стопански отрасли същущу сжкономическо награждение. Референци и отличия. Найчо Страшимировъ — запитание пещеници ул. Пиротска № 60 тел. 52—92.

Добруджанци!

В. „Добруджанска дума“ може да живѣе само отъ Вашата пожертвувателностъ

Н. Шишковъ

Два дни въ поробения край

(Плътни бележки)

Окуражени вече отъ приема на турчанското пристанище, плътничитъ за Силистра, веднага, още следъ отпътуването на паракодитъ отъ порта, започнаха пакъ да се веселятъ, само че, националнитъ български пѣсни не се чуваха вече.

По течението надуло, плуването отъ Тутраканъ до Силистра не трае много време.

Нимагъ те, като на филмъ, хубавитъ ищандански, на дѣсна бѣрга, села Благ. Косуй, Сланчовъ. Плътнали жълвари, събиратъ плода на своя трудъ.

Гаревъ, хубаво, голъмо и богато село, дѣто напоследкъ станала таква побосна и звѣрски издевателство, че и най-жестоки тиранитъ би се ужасилъ.

Повина, нѣкога, есенно товарине на зърнена храна, особено бѣбъ отъ всички окрѣли села.

Нѣколко селища—рибарѣ се виждаха край бѣрга—мѣчѣвци се съиреката да изкаратъ прехраната си, защото тѣ и миназана край тѣхъ вече сж достигнали до просѣкната тона.

Вѣтрени, богато нѣкога съ още село—н, такъ скѣпто. Зашто съ стадата си се простѣна отдавна.

Минаваме Вѣтренискитъ моголи, Вѣтрениски бѣрѣ.

Близко въ дѣсно се вижда Кара-Бурунъ, до него Сребрянското блато, въ тристѣката на което презъ войната 1916 г. успѣ да се спаси, голъма частъ отъ населението на с. Сребря.

Ето Татарци—бѣрѣ, по склонове му казашкого — липованско село Татарци. Църквата му, която нѣкога, съ арко-зелената си бѣл, отдадѣлъ привличаще погледа на всѣки минавачъ по Дунава сега потъмнѣла и една-едва се забелязваше.

Поради сущата, Айдемирското блато е почти сухо.

Айдемиръ. Забелязваме се вече и сѣлскитъ лозя съ накалѣли изъ тѣхъ островострови вили.

Още малко и ще се покаже Силистра.—Всѣки бѣрза съ прибиране на багажа си.

Изнаваме отъ задъ острова.—Силистра, като въ картината на художника Ат. Миховъ.—Отдадѣлъ се забелязватъ моторни лодки, които илать на срѣща ни.

Въ крайнитъ квартали—Чаирмахе—народъ струпанъ край бѣрга. Калѣни размазватъ яшмати. И тѣ не сж заргнати хуовитъ дни на миналото.

Наблизяваме дунавската градина. Бѣргътъ просто ще се събири отъ порѣщани.

Ето и пристанището. Вѣлчно се е юрило на тагъ, какъ че ли ще сѣбѣ царя. Всѣки иска да го види.

Изражняваме се съ митингата. Отъ пристанището, три ромѣнски паракода даватъ последователно поздравъ „за срѣща“. Отговарятъ и нашитъ катери.

Музиката на 36 п. полкъ свири последователно „Шуни Марша“ и „Тгаесъ Regele“.

Чувствуващъ, като че ли наистина е забравено всичко минало и е настѣжло побратимяване между народитъ.

Тържественъ моментъ — мѣнтъ за молитва и благословия.

Последенъ завой за прист. и. Постепенно всички катери акостратъ на понтона, наредени единъ до другъ.

На понтона сж официалнитъ порѣщаниа—цивилни и военни. Тамъ

Молме читателитъ да ни простътъ за многото грѣшки допуснати не по наша вина въ „Плътнитъ бележкитъ“ печатани въ миналия брой на вѣстника. Вѣрваме, че добруджанци добре си спомнятъ лѣтитъ на старосел. клане, та сами се доосещатъ, какъ да изправятъ и другитъ грѣшки.

Н. Ш.

става и официалното, и обичайно приветствие.

Пожелаватъ и всички най-хубави нѣща за дѣседни държави, за дѣла добросъ-дѣско народа.

Изнаваме постепенно. Народъ е задържитъ алектъ, заградена отъ вѣжета и граничари. Едва можемъ да се придвижваме напредъ. Всѣки дѣри да види свои близки, вѣстоу и отъ всѣкъде казватъ „добре дѣшегъ“.

40—50 крачон отъ понтона арка обложена съ български и р.мѣнски триколори.

Пакъ приветствия, пакъ пожелания. Офицерското тѣло, начело съ музиката повежда шествието.

Минаваме отъ пристаището до центъра на града между шпалиръ отъ хиландѣтъ пѣстъръ народъ—граждани, военни, селяни и турци.

Настроеното и вида на града сж прѣдъ очима.

Следъ официалната частъ на посрещането, всѣки бѣрза да се прибере да „гостува“ у дома си, да се види съ баща, майка, братя и сестри, защото у дома си ще бже само два дни.

(Следа)

Добруджа и официалния отговоръ на Ромѣния до О. Н.

Въ 1918 год., д-во „Добруджа“, въ момента, когато български войски окупирали Добруджа бѣха принудени да отстъпятъ известенъ брой ромѣнци, отъ български произходъ, бѣха забѣгнали въ България. Тѣзи бивши ромѣнски граждани, забѣгнали въ България, бѣха въ пс-голѣмия си брой жители на нова Добруджа (Кадрилатера) и като такива, презъ време на войната действаха заедно съ врага на Ромѣния или пъкъ бѣха извършили престѣпления отъ обикъ характеръ.

Въ 1919 год., така нареченитъ бѣжанци, образоваха дружество, наречено „Добруджа“, чийто иредентистиченъ характеръ не възбужда никакъ съмнение.

На видъ задачъ на д-во „Добруджа“ бѣше тази да помага и то съ съдействието на българското правителство на бѣжанцитъ отъ добруджански произходъ. Обаче, въ действителностъ, дейността и проявленитъ на това дружество сж насочвани въ друго направление: да се насажда тероръ и анархия върху тази ромѣнска провинция, за да се използватъ всички възможни случаи, за да се предизвика революция и се подготви почвата за прѣсѣдиняването на Добруджа къмъ България.

За постижение на това, всички средства се считатъ за добри: покрай пропаганда, трѣбва да туримъ на първо мѣсто терористичнитъ акции на бѣжанцитъ—организиранѣ въ комуитарджискитъ четѣ. Въпросното дружество ниѣ даваше назначение специално: да атакуватъ селата намиращи се въ нова Добруджа (Кадрилатера) и то съ двойното намерение: да се разклати авторитета на ромѣнската държава и да се всежда въ души-тѣ на добруджанското население мнението, че днешното положение на Добруджа е временно.

За да може да доде единъ пс-голѣмъ успѣхъ на своята двойна политика и на двѣтъ поставени свои цели, едната официална, а другата прикрита, д-во „Добруджа“ се управляваше отъ единъ върховенъ изпълнителенъ комитетъ съ сѣдалище въ София, съ две секции:

а) една официална секция съ сѣдалище гр. София, съ три подразделения сжщо официални въ граоветъ Шуменъ, Варна и Търново;

б) е на тайна секция (терористична) съ сѣдалище сжщо въ София, къмъ която сж прѣдвидени следнитъ терористични центрове:

1. Русе, съ подцентрове: Кютоклий, Настранидъ, Зеброво и Балбунаръ.

2) Шумъ и, съ подцентрове: Кеманларъ, Дживелъ, къмъ които се отнасятъ и подцентроветъ безъ голѣмо значение, като: Голѣна-Вадъ, Заветъ, Дойранъ и Субуларъ;

3. Варна, съ подцентрове: Иени-макле, Семетъ и Деревентъ.

Официалната секция отъ своя страна прѣследва две задачи: едната официална, което се признава, да помага чрезъ волни псмертувания или чрезъ помощитъ дванети отъ българското правителство—бѣжанцитъ изъ Добруджа, а другата—прикрита е следната:

1. Да заинтересова чужденцитъ чрезъ една най-широка пропаганда съ „каузата на Добруджа“.

2. Да се бори най-енергично противъ колонизиранието на Добруджа съ ромѣнци.

3. Да работи съ всички свои сили за „освобождението на Добруджа и присъединението ѣ къмъ България.

4. Да стои неутрална къмъ вътрешнитъ политически борби на България, като действа заедно съ неи подобнитъ д-ва въ България (иредентистичнитъ д-ва „Македония“, „Тракия“, „Цариградъ“, „Тро“).

5. Да образува отдѣлни младежки групи отъ живущитъ въ Добруджа младежи възпитавани и обучавани подъ наблюдението на Върховния изпълнителенъ комитетъ, за да бждатъ използвани въ предпретата за дружеството борба съ единката целъ за постигане на по-гореканитъ проекти.

6. Да организира въ четѣ единто по-голѣмъ брой стъ тѣя които било че сж бѣжанци или не, но сж отъ добруджански произходъ.

(Следа)

Б. В. Вѣстникъ „Д. Д.“ се е поставилъ за задача да изнесе предъ добруджанското общество, този официаленъ докладъ на ромѣнската държава до О. Н. съ единичното намерение да посочи нему и на българското общество съ какви лѣжки и невѣрности си служи официална Ромѣния, за да компрометира д-во „Добруджа“, което има благородната задача, не да готви комитѣ, а да просѣщаватъ, да подпомага чрезъ благотворителностъ онѣя нещастни българѣ-бѣжанци, които сж избѣгали въ България, не за това, че сж взели участие, заедно съ българскитъ войски, при освобождението ѣ отъ Ромѣния, нито за това, че сж били вулгарни престѣпници, а за това, че тѣ сж бивали обвинявани умнишено за такива и прсгонвани отъ своитѣ родни огнища съ нанѣрение да бжде ромѣнизирани този български край. За това ли сж затворени всички български училища въ селата? За това ли сж изематъ имотитъ на селяните, на училищата и църквитъ? Може ли да ни каже г-нъ Комичевъ, каква е задачата на д-во „Дакорумъ“, съ сѣдалище въ Букурѣщъ, въ което влизатъ разни ромѣнски професори, генералъ, владѣщи и други. Това д-во „Дакорумъ“ не си ли поставя за задача да върши пропаганда въ Тимочъ ката долина съ обектъ — Ви-

Благоустройството на бѣжанския кварталъ

На 27.IX. н. г. Соф. учил. на-стоятелство устрои осѣщаване основитъ на строящето се училище въ Добруджанския бѣжански кварталъ. Между поканенитъ официални лица бѣха и столичния кметъ, г. Вазовъ и двамата му помощници. Прѣдметъ впечателение, че управата на кварталното училище не бѣше взело никаква инициатива за проигриване на празденостъ между кварталцитъ, защото последнитъ бѣха въ много малкъ брой около училището.

Но въпрѣки всичко, известно брой добруджанци, случайно научили, присъствуваха.

Между другото набѣрзо се организира депутация отъ добруджанци, която да изложи исканията на кварталцитъ за благоустройството на квартала предъ г. кмета. Г-нъ кметъ бѣше доста любезенъ и нареди неговиа помощникъ, г. Русучкиевъ, да си вземе бележка за това. Следъ осѣщаването, бѣше сложена тезапа, на която бидоха поканени и добруджанци отъ квартала. Тукъ се отдаде възможностъ на добруджанцитъ да конфериратъ съ г. кмета по жизнения за тѣхъ въпросъ, особено сега предъ настѣпващата зима съ своитъ страхотни за кварталци студове и калъ, благоустройството на квартала.

Обясни се, че общината е предприела планирането и поправянето на улици отъ центъра на града и се движии къмъ периферията. Намѣнкъна се, че това стигане до периферията може да стане чакъ следъ 30 години! Съ усмивка кметътъ забеляза, че и това може да стане, но, допълни помощника му г. Русучкиевъ, вие трѣбва да се интересувате отъ въпроса и постояно да искате удовлетвораването поне на минимални искания! Обеща ни се, разбира се, следъ дълги увещавания, да се поставятъ поне бурдюри и сгурия още тая есенъ, въ по-главнитъ улици — артерии, свързани съ движението на населението до трамвая.

Действително това искане е минимално и не прѣдставлява даже 1/1000 частъ стъ нуждитъ, належащи за квартала на жертвитъ на националнитъ катастрофи. Преди изборитъ и около тѣхъ ни се дадоха голѣми и пищни обещания въ това направление, но изпълнили се поне едно отъ тѣя обещания следъ свършване на изборитъ!

За лишентъ пѣтъ се убеждаваме, че безъ борба и най-важно организиране на кварталцитъ, благоустройство не може да се очаква даже и следъ 30 години.

Сме ли годни за организация и имаме ли личности, които да водятъ борбата въ името на известни искания? Следа да се отговорѣ положително и на двата въпроса, само че трѣбва да се излѣзѣ отъ апатията, въ която дремемъ, и вмѣсто махаленитъ клоки, разнасани и скроявани за нещастие не само отъ бибикитъ, а и отъ такива, които се биятъ въ гърдитъ, че сж голѣми „деици“ и носители на идеи, да заробимитъ, като организирано поведетъ борба.

На първо време трѣбва да се поискатъ да се сложатъ

бурдюри и сгурия, следъ тѣ да се прокопаватъ канѣфри, отичане на водата, която лива и безъ това поустува нитъ къщурки на бѣжанцитъ. Да поискаме поне по тѣ нитъ улици артерии да бже прокопрана канализация. Въ после за срамъ на XX векъ да минаватъ ко лѣ, които да вдигнатъ боклуку и за което главния санитаренъ общински лѣкаръ е да да рапортъ, че сметатъ реално се прибира отъ общински мѣла. Това е нагла официална лѣжа и ние сме въ състояние да докажемъ това. (Вследствие това докладъ ни се събиратъ такси за сметъ!) А между тѣ ние бихме могли да развѣнчимъ мисли и по взаимопомоще, защото въ нашитъ сѣрѣи нѣ хора, които въ своята бедностъ сж стигнали даде до положение на пауперизмъ. Въ после ние ще докажемъ, че ако вследствие тѣя неволи се появи нѣкоя епидемия, нашата сѣрѣа, на нея бѣ друго ще станатъ жертвѣ тѣя отъ „центъра“, за който обикновено има извънредъ грижи!

Нека се възползуваме отъ народната мъдростъ: „помогни си самъ, за да ти помогне Господъ“...

Кавадовъ

На правкаторнитъ

Вѣстникъ „Добруджа“ не на своята висота, нито не спазва своето назначение.

Общиянитъ органъ е дѣженъ да пази високо пристѣна на всѣкой добруджанецъ, а не по-вече той на нашитъ турхора, какъто е Трифонъ Трифановъ въ нашето движение.

Ние считаме и държимъ въговорни комитета за нежелателни, които се допущатъ въ в. Добруджа, тъй като Добруджа се контролира отъ него, а не отъ хора, които бже всѣкъ отговорностъ и значение въ движението.

Нека това знаятъ хората отъ комитета и нека не бже криво, ако и ние писимъ въ в. Д. Дума да се шатъ статии противъ тѣ отъ рода на тѣзи, които позволява в. Добруджа.

Това е нашето последно дупрѣждение.

Паниката въ търговския сѣбъ

Тя се причини отъ мѣлното положение, въ което изпадо 40 годишната фирма на Б. Бълкови.

Всички банки въ София засегнати, освенъ нѣкои друмѣни, които само Софийска банъ и Българска банка.

Има, обаче, заинтересована хора, които изключително занимаватъ да компрометиратъ вѣтъ тази или онази банъ, както и да внасятъ смутъ въ обществото.

Добруджанецо!

Чети в. „Добруджанска дума“, мисли за не разпространявай го, писвай абонати!

Четете и разпространяйте в. „Добруджанска дума“

Четатина „Прѣворецъ“

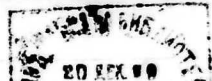
динския край и сръбско съ задача да си я присвоятъ, както присвоиха Добруджа?

ДОБРУДЖАНСКА ДУМА

Год. I № 3
ул. Антип II, 42

Редакторъ: Трифонъ Трифоновъ
Годишенъ абонаментъ:
България 100 лв., странство 200 лв.

10 Ноември 1929 г.
Телеф. 776

Въ не малка криза е и Добруджанската организация. Всички политически възгледи и течения даватъ сравнения вътре въ нея. При това като се прибави, че въ нейната сфера се движатъ елементи, на които липсва и най-елементарното политическо възпитание, красителъ въ картината и безъ това тъй нередостни, ставатъ още по-ярки съ атмосфера още по-задущлива и тежка. Цѣлостта на тая тъй скъпа за насъ организация — създадена и поддржана съ толкова жертви, трѣбва да бѣде спасена! Повикътъ за просвета и здраво политическо възпитание на добруджанската емиграция трѣбва да бѣде подемътъ отъ всичко честно и здравомислящо. На всички, които на гърба и за сѣтката на организацията сѣ дошли да правятъ кариера и мародерствуватъ, трѣбва високо да имъ се извика: вѣнъ! Само така бихме могли да издигнемъ организацията и я направимъ боеспособна, а емиграцията да я спасимъ отъ разложение.

На XIII редовенъ добруджански конгресъ

Ето, на 8, 9 и 10 ноември е свиканъ да заседава въ гр. Разградъ XIII редовенъ добруджански конгресъ. Тамъ ще се събератъ, както се предполага, най-умните хора на нашето движение. Тамъ ще се срещнатъ мждрешитъ на нашето дѣло, за да обсъдятъ многото въпроси, които какатъ своето разрешение.

Въ Разградъ ще отидатъ такива делегати които съ своя тактъ, познания и умъ ще удивятъ не само разградскитъ граждани, но и любопитнитъ гости добруджанци.

Отъ години насамъ въ нашитъ конгреси повечето време се е губело въ спорове около личности, отколкото за сериозната работа. Данс тази година да чумъ нѣщо по-умно и по-достойно. На българското общество вече се е върснало да слуша злоезичие и непристойни нападки. Нашето общество вече не се увлича отъ демагогични и дръзвитъ. Минаха онези времена, когато демагогитъ си правѣха и правѣха впечатление на маситъ.

Днесъ ние сме въ една нова епоха, епохата на творчество и сериозната мисль. Днесъ човѣшкото уморено, отъ голѣмитъ несгоди, не само за своя животъ, но и на миналитъ прийоми, търси начини, нови способи, нови разбираня, нови методи, посъвършени, за да поправи онова, що миналото ни остави.

Намъ голѣмата война и старитъ способи на действие и мишлене ни дадоха една Добруджа въ днешния ѝ образъ. Откъсната отъ България, унижена, малтретирана, съ едно население оголено и жедевно малтретирано. Новото време ни донесе едно О. Н., едно ново настроение въ душитъ на хората и нови способности за борба.

Човѣшкото се раздвижи. Едини останаха такива, каквито си бѣха, а други тргнаха напредъ, търсачи нови формули не само за спасение на човѣшкото отъ кървавата война, но и за отстранение чрезъ нови методи на онези въпроси, които бѣха първопричината ѝ.

XIII Добруджански конгресъ съ трѣбва да обсъди съ всичката сериозностъ тѣзи въпроси. Вънъ отъ тѣхъ, на конгресъ предстои да се справи съ економическото и духовното състояние на нашата бѣжанка.

Да опредѣли ясно и точно поведението, което съ трѣбва да има нашитъ съюзъ по въпроса за Добруджа и нейното население. Да даде ясни и точни директиви на бѣжцята Върховенъ комитетъ за проведяне въ свѣта своята бѣждеша дѣйностъ.

Да съумее, съ всичкото хладнокрѣвие, да намѣри необходимитъ допѣрни точки между новото и оветѣлото, между младото и старото. Не суми ли да стори XIII конгресъ това, ще бѣдемъ свидетели на старата пиеса при нови фигури.

ностъ сѣ решили да работятъ въ движението.

„Добруджанска Дума“ която съ любовь и себоотричане се залови и реши да следи дѣлото до крайния му възходъ Ви моли драги делегати, да бѣдете осторожни, които упитано могатъ да закаратъ дѣлото тамъ, където не бѣде въ състояние вече да го спаси.

„Добруджанска Дума“ Ви пожелава мждростъ и разумъ въ нашето дѣло.

Д. Дума

ДИНСТВО И СПЛОТНОСТЪ

Голѣмата война и революциитъ не разрешиха изпитателно националнитъ въпросъ. Тѣ само го трансмирираха отъ въпросъ за националното обединение въпросъ за националнитъ единство.

Повече отъ 40 милиона ни сѣ само националнитъ малцинства въ Европа.

Войнитъ и революциитъ, обаче, ликвидираха перпателно и теоритично практиката на националното обединение, наредени още отъ френската революция. На мястото на насилството и завоеването трѣбваше да се извади принципа на Обществото на народитъ. Националнитъ въпроси на само интернационално разрешимъ.

Практически обаче сѣвало, още не е ликвидиратъ. Победителитъ отъ война не искатъ да извадятъ извъръстѣтъ си своитъ придобивки, та тогава да търсятъ възмездие отъ Обществото на народитъ. Въ много случаи отказватъ прижизнитъ правата на малцинствата въ собствената имъ територя. Насилството на водителитъ надъ заличитъ продължава да живи въ своята най-варска форма.

Отъ друга страна, рускокомунизмъ тргна по своя пътъ. За него насилството е необходимо за да се насилството на подчинитъ. Стрѣцу подчинителството отгоре се прѣвѣча бунта отдолу. Една крайностъ роди друга. Прави се опитъ да се прѣсѣ миналото.

Повторение обаче види е било фатсъ. Отъ всички борби само едно остана истинна. И за една и друга страна вѣтъ за националнитъ единство остана политически въпросъ. И едната руската страна действатъ само съ политическитъ срѣдства.

Въ известно време мѣтитъ Обществото на народитъ започватъ да правятъ реална стойностъ. Последното макаръ

и съставено отъ подчинити и подтисквачи, не може да вземе страна нито на една отъ странитъ на насилството. Родено за да служи на демокрацията, то не може да не държи смлтъка, че националното самоопредѣление по начало е единъ демократиченъ принципъ и постижимъ само съ методитъ на демокрацията.

Модернитъ демократизмъ отрича изцѣло личното или колективно насилство. При него решаващо значение има единството и колективната воля. Цѣлокупнитъ животъ днесъ е отношение между колективни тѣла и организации. Това се съвзана отъ всички и всички се стремитъ да го достигнатъ. Всички се стремитъ да бѣждатъ силни за момента, кога въпроса за малцинствата опредѣлено ще се сложи на разглеждане.

Българскитъ малцинства и особено добруджанскитъ, иматъ ли тая сплотеностъ и организваностъ? Готови ли сѣ да използватъ най-много облаго кога въпроситъ за а малцинствата се сложи на разглеждане? Дребнитъ смлтъки не ги ли разяждатъ и разлагатъ, а заедно съ това обезсилватъ за онези моменти, кога ще се решава събата не само на малцинствата, но и на цялия народъ? И кой ще носи отговорността, ако пакъ се явилъ по подобие на библейскитъ деви закъснѣли?

Ето тежкитъ въпроси, които трѣбва да получатъ отговоръ отъ всѣки съзнателенъ гражданинъ. Най-добре действува, обаче, онези, които улеснява организиранието и сплотеността на малцинствата, за да могатъ тѣ колективно да действуватъ въ всички случаи, докато тѣхното дѣло се увнчае съ успѣхъ.

Дим. Николовъ

Който обича Добруджа, трѣбва да чете в „Добруджанска дума“.

Политическата криза

Тъмни облаци сѣ навдесени надъ политическитъ хоризонти въ Европа. Съ току завършената Хагска конференция се мислеше, че е настанала нова ера на отношения между народитъ — на мирно и приятелско международно сътрудничество. Непосредствено следъ нея се започна конференцията въ Парижъ за уреждането на тѣх нареченитъ източни репарации. Горвореше се, какво тия въпроси ще бѣждатъ разрешени въ 10-тина дни. Но напразно. По всичко личи, че тоя, нагледъ лекъ въпросъ, не така леко ще се разреши. А което е най-въброятно, ще остане недо-разрешенъ, за да предизвика нови и нови спорове и борби по него.

Точно по това време биде предизвикана и голѣмата кабинетна криза въ Франция. Голѣмиятъ „мировторецъ“ Брианъ падна, въпреки успѣхитъ, които бѣше пожелалъ въ областта на външната политика. Ето вече 10 дена се изминаха, а кризата не е премахната. Натоваватъ се ту тоя, ту оня политически водчатъ, за да съставятъ кабинета въ Франция, но още никой не е успѣлъ. Бѣждатъ се ни покаже, какъ и при какви условия ще се разреши тая.

Въ Австрия положението не е по-добро. И тамъ народътъ се е раздѣлил на две. Национализмътъ и интернационализмътъ сѣ заловили за коси. Положението и въ редъ други държави е нестабилно — политическата криза разрушава изъ основи нагледъ стабилни кабинети.

Обновителитъ Маниу, който въ опозиция и презъ избобитъ бѣше така съдѣръ въ обещанията си къмъ малцинствата, забравя всички тия пищени фрази, които остави всичко да си тече по старому, а се запретна да задържи властѣта, тѣй като привидно единната царанистка партия, подъ влиянието на центробѣжнитъ сили, започна да му измѣня чрезъ своитъ представители въ кабинета. Не е чудно следователно, ако, подъ влиянието на това, и регентството и той си отидатъ тѣй трагично, както и дойдоха на властъ.

Въ България политическото положение е още по шаткаво, политическото раздробление е въ своя обсэнъ ходъ, нѣма партия, въ която да нѣма роене — политическото безсилие е на лице. Ние чувствуваме всичко това, защото живѣемъ въ него, защото кой по-вече, кой по-малко е жертва на него.

А всичко това се отразява и въ емигрантскитъ национални организации. Типиченъ примеръ за това е македонската организация която раздѣлена на два враждебни лагера, съ паралелни аргументи онцощава день изъ день плеадата свои борци.

Бждете мждри!

На васъ конгресити „Добруджанска дума“ има да каже само едно — **бждете мждри!** Васъ, цѣлата добруджанска емиграция въ изпраца като свои представители въ конгреситъ, за да кажете онова що тѣ чувствувате. Безъ страхъ и безъ увелчение вие сте длѣжни, съ чиста съвестъ, да кажете истината. Да кажете и покажете на тия що сѣ ржководили движението, дали сѣ изпълнили своето назначение, кои и какви сѣ тѣхнитъ грѣшки, кои и какви сѣ тѣхнитъ добри дѣла. На тия, които ще избере да бѣждатъ управа, да имъ внушите, да имъ кажете, кои сѣ били миналитъ грѣшки, ако е имало такива и какви трѣбва да бѣждатъ тѣхнитъ бѣжаци дѣйствия.

Конгреси, въ които безкарателностъ се шири, въ които делегатитъ не изпълняватъ до-стойно своето назначение, наричатъ уряджиски, таквито конгреси нѣмаватъ правото да искатъ отъ тия, които се поставятъ начело на движението, да бѣждатъ мждри и да се ржководятъ отъ повеленията на конгреснитъ решения.

Конгресътъ, това е най-върховното тѣло, което създава, твори и улпва движението. Комитета, това е тѣлото, което туря въ изпълнение всичко онова, което върхвата ржка и мждростта на конгреса му го поднася.

Нека не се забравя, че никой добруджанското движение не се е намирало въ такава криза, каквато то днесъ прѣживява. Причинитъ затѣва сѣ много. Може би за многото, които стоятъ отстранни, тѣзи колебания въ нашето дѣло да не сѣ отъ значение, но за тѣзи, които отъ близко го следатъ и които критически се отнасятъ къмъ него, чувствуваатъ, че денъ не е далеченъ, кога то ние ще бѣдемъ свидетели на нѣщо, което гибелно и пако-костно ще се отразитъ не само въ редоветъ на емиграцията, но и вътре въ Добруджа.

„Добруджанска Дума“ е длѣжна да каже тази горчива истина, и то не на тия, които случайността ги е довела въ движението, но на тия, които съ пълно съзнание на отговор-

Ат. Г. Чолаков

Постановка на Добруджанския въпрос

Добруджанският въпрос е станал актуелен от подписването на Букурещкия мир (1913 год.) т. е. от кога туй наречената „Южна Добруджа“, по силата на този мирен договор, се откъсна от тълмота на България и се предаде на Ромъния. Исторически, географически и политически причини делят Добруджанския въпрос на две: 1) на въпрос за Южна Добруджа и 2) на въпрос за цяла Добруджа (Северна и Южна Добруджа). Подписването на Нюйския договор не измени политическото положение на Добруджа. Но съпътъването на териториалната принадлежност на Добруджа, този последен договор, съзряне материята за малцинствата, тласна Добруджанския въпрос напред.

Какова собствено тръбва да разбираме под Добруджански въпрос? — На първо място, като отговор, тръбва да се разбира изправлението неправдата на Букурещния и Нюйския договори т. е. повръщане Южна Добруджа на България. Но покрай туй излъпка и въпроса: не бива ли, заедно с това да се изправи и неправдата на Берлинския договор, като се предаде и Северна Добруджа на България?

Но по кой път тръбва да стане това? Дали по пътя на една агресивна политика от страна на България, дали по пътя на една революционна дейност, било от страна на населението там, било от страна на нейната емиграция, било на населението там съвместно с емиграцията и най-после по пътя на дипломатията?

Заедно с тия въпроси съществува и друг въпрос: Добруджанският въпрос дали е общобългарски въпрос или е само въпрос на добруджанците — населението там и емиграцията? Ако този въпрос е само на добруджанците, умъстно ли е той да се въвежда до степенята на общобългарски и по тоя начин, евентуално, да се затруднява политическото положение на България? И въ последния случай, какво тръбва да се прави, за да не се приписват на България от върогетъ и гръховетъ, че тя се меси въ вътрешни работи на съседитъ си, респ. Ромъния. Въ срѣдата на тѣзи въпроси съществува и други два под-въпроса:

1. — Ако се възприеме революционния метод, дали, въ случая, четничеството, ако то въ действителност съществува, може да бѣде едно средство на революционната борба, или, не е ли то сръство на изродената партизанщина да да си служи съ добруджанския въпрос за партийни цели, каквото, напр. революционната дейност на нѣкои, да се биятъ съ българската полиция и войска така, както преди години изъ българскитѣ планини и гори имаше много чети комплектувани съсемъ не отъ добруджанци, а отъ други, или пъкъ четничеството изобщо не е ли средство на властующи партии да упражнява въ изборенъ теороръ на мѣстата край Добруджанската граница?

2. Подържаното на идеята за революция не е ли въ шателство на чужда държава въ добруджанскитѣ работи, каквото Съветска Русия съ своята идея за подготовка на всебългарска революция намира и въ една добруджанска революционна дейност е една опорна точка за своя грандиозенъ план?

Всички тия въпроси създа-

ватъ страници на всички свещания, но, заедно съ тѣхъ, има страници и на други свещания, които се абстрахиратъ отъ въпроса за териториалната принадлежност на Добруджа, а да се работи за културното издигане и подпомагане на добруджанското население и емиграцията, като се извоюва въ културни придобивки, било въ очертанитѣ рамки на Нюйския договор, било на една по-разширена база.

Но не достатъчна ли е базата на Нюйския договор, та е необходимо една по-широка такава? Умъстно ли е една такава културна дейност да се абстрахира отъ териториалната принадлежност на Добруджа? Такава една културна работа дали тръбва да има за обектъ с а м о населението вътре въ Добруджа, или тя тръбва да засѣга и бѣжанцитѣ-добруджанци, или — и единитѣ, и другитѣ? Най-сетне каква тръбва да бѣде културната дейност, дали такава, каквато водятъ културнитѣ два „Добруджа“ или пъкъ една по-друга дейност? А въпросътъ за културната дейност изключва ли въпроситѣ за териториалната принадлежност на Добруджа и методитѣ за разрешението му — революционенъ и дипломатически?

И така на каква постановка тръбва да лѣгне добруджанския въпрос?

Аргументи pro et contra за всички въпроси, поставени отъ насъ по-горе, има. Но уяснени ли сѣ тѣ отъ добруджанскитѣ деятели и отъ добруджанската интелигенция?

До сега, да не кажемъ нищо не е направено, но толкова малко е сторено и то е почти нищо. Не същественно усъзенето тръбва да предшества действието. Иначе, безплътната, въ която, за жалостъ, е сега добруджанското движение, ще се работи безъ да се знае, какво ще се цели и резултата ще бѣдатъ ексцесни явления, каквито напоследъкъ много често наблюдаваме въ срѣдъ добруджанската емиграция.

Не е ли настанало време за добруджанската интелигенция, покрай работата въ и за дружествата „Добруджа“, съ спойкисти, обективисти, безъ предвзетостъ, пълномѣрно и обстойно да проучва गरेказанитѣ въпроси, за да изпълни своя синовенъ дългъ къмъ Добруджа, като погосви Добруджанския въпрос на висотата му и то главно върху една правилна постановка?

— Крайно време е вече за това. Да изпълнимъ, прочее, дълга си.

Балканска федерация

Идеята за Балканска федерация не е нова. Тя се поставя на сцената, щомъ като по хоризонта на международния миръ се появятъ облаци, които предвещаватъ негово нарушение. Балканската федерация прилича на ония свѣти жествено предъ тълпитъ, за да ги успокоятъ или да имъ внушатъ вѣрвата, че сушата или пъкъ наводнението ще трѣбва да спре и то чрезъ омилостивяване на Всевшия.

Идеята за Балканска федерация не е лоша и изнесаея и чрезъ проповѣди предъ Балканскитѣ народи е умъстно. Може би, чрезъ честото произнасяне на словото федерация, да се достигне до психологическо въздействие, което е толкова необходимо за подготвяне вѣрвата въ него. Обаче

отъ идеята подготовка на народитѣ до практично изпълнение и приложението има една съществена разлика. При положението даже, че Балканскитѣ народи сѣ вече назрѣли идеята за едно тѣсно федерирание, то за образуването де factum на федерацията ще се срещнатъ много реални прѣчки, които трудно биха могли да се отстранятъ.

Първитѣ прѣчки, на които ще се натъкнатъ факторитѣ действующи за федерацията отъ локална гледна точка сѣ: а) националния въпрос, който е единъ отъ най-шекотливитѣ въпроси. Още на Балканитѣ се водятъ спорове за националната принадлежност. Не знаемъ дали нѣкоя балканскитѣ народи ще бѣдатъ щастливи да казватъ „азъ съмъ балканецъ“, както швейцареца казва азъ съмъ швейцарецъ.

б) Общата интересъ отъ економическа, а още повече политическа гледна точка, балканскитѣ държави не се намиратъ предъ такива опасности, за да почувствуватъ голѣмата нужда отъ федерацията. Обществото на Народитѣ, ние нислимъ, ще спомана не за федерирание, а напротивъ за съхраняването на индивидуалитѣта на държавитѣ. До тогава до като О. Н. има за задача да стабилизира економически отдѣлната държава и да я запазва политически, ние чувствуваме, че най-важитѣ условия, които сѣ били толкова необходими при федерирание на швейцарскитѣ кантони или конфедерирание на германскитѣ държави се отстраняватъ.

в) Династиятъ въ вѣржавитѣ. Династията е играла една голѣма роля въ историята на народитѣ. Не така лесно отгълнитѣ народи сѣ съ отказвали отъ своитѣ династии. Мислите ли, че така лесно ще се откаже Сърбия отъ своята династия, както Албания, а още повече ние. Даже държавитѣ загубиха своитѣ династии, не виждаме, какъ народитѣ нмъ се намира въ едно политическо раздвоение и въ вътрешни борби. Да оставимъ прѣснитѣ примѣри на Гърция, Русия, Германия и Турция, нека погледнемъ на просвѣтена Франция. И тамъ, макаръ много отдавна да е вече република, все пакъ роялиститѣ сѣ една сила въ нея.

Вънъ отъ тия чисто локални причини, не по-малко отъ значение сѣ и външнитѣ.

При желание даже отъ балканскитѣ народи да се федериратъ, все пакъ ще се намѣрятъ външни фактори, които ще попрѣчатъ на това. Една Балканска федерация не така лесно ще бѣде допусната, отъ нѣкои държави стоящи извънъ Балканитѣ. Ние знаемъ, че една Италия, която има голѣми интереси на Балканитѣ, както и Ромъния, която владѣе частъ отъ Балканитѣ, не така лесно — даже съ оръжие въ рѣка ще се възпротивятъ на подобно федерирание. А знаемо е, че Италия и Ромъния не сѣ сами, че задъ тѣхъ има и други заинтересувани сили, които поддѣлго ще попрѣчатъ да спратъ войната ще искатъ да отстранятъ нейната причина.

Въ нашитѣ срѣди сѣщо се повдига въпроса за една Балканска федерация.

Този лозунгъ плаши нѣкои изъ нашитѣ срѣди и го таксуватъ като лозунгъ на комунистѣ. Ние твърдимъ, че тази идея за Балканска федерация не е патентъ само на комунистѣ, а е повикъ на всѣкоя благороденъ човѣкъ. Ето бѣха представителитѣ на мира, които публично заговориха за

Една безтактовостъ съ лондъ послѣдствитѣ

Думата ни е за изборитѣ, които станаха въ софийската организация за избирание на делегати за XIII конгресъ на добруджанскитѣ организации.

Тѣзи избори не станаха при една спокойна атмосфера. Както въ първото събрание, което бѣ разтурено, така и въ второто, което по нашему бѣ сѣщо разтурено, нашитѣ добруджанци не бѣха на своята висота. Тѣ не можахъ да покажатъ онава самообладание, което е необходимо въ подобни случаи. При подобни избори, когато ще трѣбва да бѣде насочено къмъ това дали лицата, които ще се избиратъ сѣ отъ нашитѣ, дали е симпатиченъ или не, а дали избраницитѣ ще могатъ доистинно да изпълнятъ назначението, за което сѣ избрани.

Тукъ въ София не бѣ така. Първата искра на нетактичностъ, която я кажемъ съ всичката обективностъ, бѣ подхвърлена отъ управата на мѣстното Софийско дружество. И защото тази нетактичностъ излиза отъ самата управа, ние мислимъ, че нейната отговорностъ е по-голяма отъ тая на останалитѣ членове на дружеството. Фактъ е, че досегащата управа, справедливо или не, не се ползува съ довѣрието на по-големѣто болшинство членове. Предъ трѣбватъ да не биятъ да бѣде бламирана въ изборитѣ за бѣдната управа, си послужи съ една диверсия, а именно-внѣсто да насочи първомъ изборитѣ за изборъ на мѣстното настоятелство, както повелява устава и каквато бѣше до сега практиката, избра кривия пъкъ, като се помъчи при нейното управление да избере първомъ делегатитѣ. Тази безтактичностъ създаде едно незадоволство въ срѣдата на цялата софийска емиграция. За да може пъкъ отъ друга страна, да си осигури едно болшинство, сега управляващото настоятелство попадна въ още една по-голяма грѣшка, която създаде още по-голямо раздразнение. Настоятелството за постигане на горното, умислено отказа да събира членскитѣ вноски на добруджанцитѣ, които то считае, че нѣма да му дадатъ гота на довѣрие, а тайному се постара да туре въ редъ ония, които считае за свои приятели. Така, че въ деня на избора при едно присъжтване отъ около 250 членове се указа, че само 105 сѣ редовни предъ касата. За, че това бѣше нарочно сътъмено така, се установява и отъ факта, че много добруджанци, които винаги сѣ били едни отъ най-редовнитѣ, не само предъ касата на Дружество, но и въ събранията му, между които личаха и доста почетни господа, поискаха въ надвечерие на избора да си внесетъ членския вносъ, но имъ бѣ отказано, защото се съмнявахъ въ тѣхния бюлетени. Тази постъпка на настоятелството не може да бѣде оправдана съ мотива, че членоветѣ на дружеството сѣ дължины тѣ сами да идатъ при касата на дружеството и то не въ надвечерие на избора, а много по рано. Това съображение е неоправдателно, защото отъ като дружеството съществува винаги касиера на дружеството или нарочно пратенъ инкасаторъ е събиралъ членскитѣ вноски на членоветѣ. Това е ставало не само

въ нашето Д-во, но ставало и всички два. Това се правеше кува вредъ, защото се даде членъ хората сѣ тождъ заняти съ работитѣ си, че имъ остава време, макаръ да иматъ най добро желание да плащатъ, да отиватъ да въ дружеството да плащатъ. Вънъ отъ това, много добруджестни членове, като знаестарата не, но и до предпоследното изборно събрание практика, че въ деня на избора всѣкоя членъ, който плащаше да гласува се явяваше предъ касиера, който събралъ предъ вратата на помещението гдѣ ставаше събранието теветера и квантичоната книга, и му се излъчваше, сѣ бѣха уредили отъ пора смѣнитѣ, като чакаха този следенъ день. Неспазването този редъ, показва явно, управата пожела умислено изиграе членоветѣ не на добини.

Вънъ отъ това, пакъ същата цялъ, бѣха изпратени канци за избора не на вон добруджанци, а само на хората на които върѣваха, че ще гласуватъ за листата посочена тѣхъ.

Всички тѣзи некоректни създания едно негодувание е едно възбуждение на духовно не само между противникитѣ на настоятелството, но и между много членове, които яха решихи да подкрепятъ листата на настоятелството.

Питаме, при такава некоректностъ, при такива действия игри, вършени не въ други, а отъ главата — отъ управата на дружеството, как политическо възпитание и какъ гражданска доблестъ може иска същата тази управа обективностъ членове на дружеството? Въ името на председателя на тази управа може да апелира къмъ членоветѣ на дружеството, че въ достоинство и за койствие? Въ името на щожеше да бѣде обуздана тѣпла, както нѣкои си мисля да наречатъ събралъ се членове?

Когато главата на едно мейство не е на своята височина тогата не слушамъ да не гира себе си въ живота. Естествено, че негово семейство бѣде нередовно и не слушно. Естествено, че въ мейството ще има винаги съдали и улчии отношения.

Хората и обществото винаги случаи казватъ: такъ родителъ такива дѣца отъ вина. Винаги винаги пада неговъ дѣцата, а върху родителъ защото се предположи, че родителъ съ своя примеръ въздържа. Когато родителъ е штеренъ, и всички тѣзи каже сѣ ясни за дѣцата, то бѣловно е, че такива родители ставатъ не само глупа за отъ дѣца, но ги и дошорятъ къмъ сѣщитѣ паленици.

Нека не се забравя, че въ партизанскитѣ избори, наднахъ вече времента на изборитѣ на свеши и работническитѣ урни.

Нека не се забравя, че националистичкитѣ движениетѣ, макаръ и отъ такъ характеръ, сѣ строго осъждани.

Питаме, при толкова очевиденъ изборъ, въ който се казаха да гласуватъ, отъ бирателитѣ, съ каквъ авторитетъ ще се явятъ въ конгресъ избраницитѣ делегати и до друго Д-во, а на Софийското.

Една безтактовостъ на настоятелството донесе много лоши послѣдствия:

Тр. Трифоновъ

една Балканска федерация. Нека и по този въпросъ не се спесулира.

Четете в „Добруджанска Дума“

Недълковъ

Отъ где ще дойде свободата на Добруджа

Всѣки народъ, който се е борил за своето политическо освобождение и ималъ предъ видъ винаги националното обединение въ рамките на земята, които му принадлежатъ, или етнически, така и исторически. Само политическата свобода на народитѣ ги насочва равнило къмъ прогресъ и култура. Никакъ политическа доктрина не изключва националното обединение. Само политическо обединение на народи съ единородни да проявятъ своя усмеленостъ къмъ култура и цивилизация.

Стремленieto на българския народъ да се обедини национално е една отъ главнитѣ му задачи. Само така обединенъ, неговитѣ духовни прояви ще дадатъ мощния изразъ на своитѣ вътрешни качества, които се таятъ въ недра на родната му душа.

Борбитѣ, които българскиятъ народъ води отъ своето възкръсване до сега, сѫ изразъ за това обединение и то подъ обаяние скитпърба на една политическа свобода, която ще озари излюпаното племе, изнемощеното подъ чуждо непониманство. Тази свобода не може да бъде дара, освенъ отговаря на съвременнитѣ понятия — въ духа и стремението на другитѣ културни народи, които сѫ придобили тази свобода съ въковни борби. Тѣхното духовно надмощие се дължи на свободата и националното имъ обединение.

Обединенитѣ народи сами се налаучатъ своята форма на обединенъ животъ, макаръ съ дѣлбми борби и изнеможавания. Това не може да се каже за политическо разпокъсанитѣ народи. Борбитѣ въ заробенитѣ области се състоятъ главно въ национално отстояване и стремежъ къмъ свобода. Духовнитѣ и политически стремежи на българитѣ отъ всички покрайнини се взаимно привличатъ и съобщаватъ въ една обща политическа хармония, въ основата която е свободата и обединението. Както Добруджанскиятъ народъ, така тракийскитѣ, македонскитѣ и тоя на западнитѣ покрайнини сѫ предъ всичко български въпроси. Тѣхното решение не може да се поеме мимо или извънъ общо българския въпросъ.

Както освобождението на Балкана не би било пълно безъ Родина и Галиция, така също решението на Българския народъ не може да се достигне напълно безъ свободата на Добруджа, Македония, Тракия и Западнитѣ покрайнини. Войнитѣ носятъ понѣкога свобода на поробенитѣ народи, но често и робство на другитѣ свободни народи. Съвременно война донесе страшно робство на българския народъ. Доведено робство и на други народи, които имаха нещастие да попаднатъ ржководени отъ слаби и неперзорирли хора, замотани и понесени отъ стихията на войната.

Но народитѣ, които продадоха мира, турхия основата една небивала въ историята на правда, неправда, която обща почти цѣлия святъ, кой изнемогава и пѣшка подъ чуждия гнетъ. Принципитѣ, които виевие се бориха да просятъ отъ далечното и тъмно минало и които носѣха на тѣх човѣщина и утешение, това се катуригна въ протѣ на забвение и ужаса. Арството, лъжата и демократитѣ сили на тъмното срдъковие наново възтържеваха съ небивала бруталностъ и цинизъмъ.

Свѣтътъ се жжи въ единъ хаосъ на самоизмама и проклѣтия, което носи крѣвава мѣста на нашитѣ поколения. Правдата се люшка безсилна и загасвающа, като слаба искрица върѣдъ безкрайния океанъ на непрогледната и тъмна злоба.

Турена е основата на нова война, която ще покоси живота на други милиони човѣшки същества, наши братя и синове. Човѣшката свѣсть е обезкрилена и залутана, обезнадеждана и сломена като издѣваща душа.

Добруджа и другитѣ заробенни крайща сѫ обрнати на човѣшки касапници. Изтърбѣва се цѣлъ народъ, волитѣ му не смущаватъ никого! Надъ българското население вилнѣе бѣсътъ на подлия тиранъ предъ очитѣ на цѣлия святъ!.. Нѣкога едно клане надъ поробенъ народъ развълнуваше свѣта. Всички морални сили издигаха мощенъ гласъ на простотѣ и негодувание. Императори проливаха сълзи, войни се обявяваха противъ тиранитѣ, хиляди и милиони третѣха въ ужасъ и негодувание.

Днесъ свѣстѣта на Европа е убита отъ вистрелитѣ на войната и отъ коварнитѣ договори. Никого свѣтътъ не е преживѣвалъ такава блудъ, която да развади душата му като черволяна.

Само мощната борба за свобода и човѣщина ще спаси свѣта. отъ понятието на развилнѣлото мракобесие. Самоостоятелниятъ отпоръ и дълбокото съзнание ще прекося грѣбнака на острѣнатата хиара, която души българския народъ отъ всички страни.

Стъжнитѣ на историята сѫ променили, които щастие, което така омайва нашитѣ подличници. Победителитѣ могатъ да бждатъ утре победени и да изпитватъ, това що днесъ не проумѣватъ.

Народъ, който има въ своята история имена като Туграканъ, Одринъ, Криволакъ, Дойранъ и още други десетки, които се създадоха при борбата му за неговото обединение, не ще бжде олаушенъ. Духътъ му трепти надъ роднитѣ полета и шепне прекраснитѣ легенди на синове и внуци, окриленъ съ вѣрѣта и бѣсъта на свободата.

Близкитѣ минали дни ни донесоха изненади, които никой даже не смѣеше да помисли. Преломътъ на човѣшкитѣ понятия бѣше така жестокъ, че викочнаваше съзнанието и мисълта, защото бѣше донесенъ отъ бурята на войната. Изнидѣтъ денъ ни носи нова изненада опияняваща като мечтата, сладка като радостта, защото ще бжде плодъ на нашата воля и дълбока вѣра, на нашата борба и стремление къмъ свободата. Защото подъ общия напоръ на нацията ще възтържева българската правда.

Кърджалинтѣ въ Бабукъ

Ние не можемъ иначе да окажемъ постѣжитѣ на ромѣнскитѣ власти надъ мирното население въ Бабукъ, освенъ като такава на нѣкогашнитѣ кърджалини. Въ времето на тъмния турски режимъ, въ българскитѣ села чауши, бинаши и каймаками, върѣшка тоа, що стана въ с. Бабукъ. Миналъ бунтовникъ презъ нѣкое село, яхналъ билъ българинъ конь презъ село, всичко това даваше поводъ на чаушина или на бинашията да изпрати потеря отъ кърджалини

или делибашии въ селото съ заповѣдъ на всѣка цена да заловятъ нахалния гауринъ, а ако него то нѣма, да заловятъ ятѣцитъ му.

Боже, боже, какъвъ ужасъ, какъвъ трепетъ обхващаше тогава нещастното село. Облацитѣ отъ прахъ издигатъ се следъ настѣващитѣ залпни турхия въ угроза цѣлото село. Ни молби, ни пари, ни сълзи не можеше да ги укроти. Тѣ искаха харамията или нахалника, който е осмѣлъ да мине презъ село яхналъ на конь.

Всички викатъ: нѣма харамия, не видѣхме конника. Но чаушитѣ не вѣрѣта. Тогава започна страшната сѣчь, нечуванъ побоица, позорни зрелища. Жени, деца, старци вързани съ вериги, биваха позорно влечени до окръжния градъ. Този бѣше педагогичната мѣрка на чаушитѣ изъ кърджалинскитѣ епохи.

Днесъ просвѣтена Ромъния — България на изтокъ — съ нищо не отстъпва на нѣкогашната Турция. Днешна Ромъния дава на българина съжитѣ ония отвратителни зрелища, каквито ги даваха кърджалинтѣ на Османската империя. Кърджалинскитѣ чауши отъ миналото съ нищо не се отличаватъ отъ днешния ромѣнски коломелъ.

За това, че въ с. Бабукъ били миналъ нѣкой харамия или, както казватъ, подставенъ отъ кушвалестеръ ромѣнскитѣ просвѣтенъ коломелъ решилъ да даде примѣръ не само на с. Бабукъ, но и на всички села отъ Бабукъ до Силистра, какъ той се отнася и ще се отнася къмъ ония, които бунтуватъ родната имъ Добруджа.

И навързани съ тежки вериги за вратоветѣ и крѣпката български синове, жени и дѣщери, се прекрѣватъ подъ строга охрана посрѣдъ най-многочлюднитѣ улици на града Силистра. Такова зрелище, такъвъ позоръ сидстренци не сѫ виждали — разправятъ стари хора — даже по времѣната на тъмното турско робство.

Представте си, измежду тия жертви на клеветата, сѫ били и стари български гренадиери, които не веднажъ сѫ влизали въ най-лоши сражения, за да бранятъ чѣстѣта и свободата на заробеня македонски народъ. Отъ где знаемъ, дали измежду тѣхъ не сѫ били и такива, които съ мощното свое ура не сѫ гонили този страхливъ коломелъ изъ Добруджанскитѣ полета или изъ равнинитѣ на Ромъния.

Неволно всѣкой добруджанецъ не се ли е питалъ, при тази картина, какъ искатъ тия власи отъ насъ да бждемъ добри и лоялни граждани на Ромъния. Какъ да не чакаме съ отворени обятия отново българския войникъ, за да ни отгърве отъ този позоръ и непониманъ животъ.

Не е този пътъ, по който ще могатъ ромѣнцитѣ да накаратъ българина да възлоби второто си отечество. Не чрезъ такива дѣла Ромъния ще спечели приятелството на България.

Всичко това води къмъ бунтъ и революция.

Добруджанци!

В. „Добруджанска дума“ може да живѣе само отъ Вашата пожертвувателностъ

„На служба за Добруджа“

Особено тѣжно впечатление направи скандалъ въ София по избора на делегатитѣ за конгреса въ Разградъ. Двѣтѣ крила се стремятъ да наложатъ свои делегати, като се позоваватъ на устава, но той се прилата и тълкува споредъ случая. Настоятелството настоява, съгласно устава, да гласуватъ само изправнитѣ къмъ дружествената каса членове, като забравя че същия този уставъ постановява, че членъ който не посети три дружествени събрания подлежи на изключване. Какъ въ случая ще се установи кой е изправенъ и кой не?

Настоятелството смѣтайки себе си за властно, докрая политици съ която въ края си послужи.

Всички тези факти взети отдѣлно говорятъ, че въ живота на нашата организация има много гнило, което трѣбва да се премаже.

Както въ миналото, така и въ настоящето, на добруджанската организация се е гледало, като на арена, където могатъ да се издигатъ чужди, партийни и лични интереси, като интереситѣ на емиграцията съ се забравяли.

Неужели нашитѣ събрания постоянно ще наподобяватъ менажерия? Нима добруджанската емиграция нѣма толкова изъ своята срѣда честни и авторитетни хора, които бише могли да застанатъ на чело на това движение, за да обединятъ всички сили? Тѣзи въпроси искатъ правилни отговори.

Свѣлитѣ идеи, които сѫ легнали като основни начала на нашата програма, налагатъ погълто благодарство, повече култура и човѣщина.

Фелдфеберскитѣ и джандармскитѣ прийоми отживѣха своето време.

Силенъ е този, който е правъ. А който седи начело на едно движение трѣбва да бжде мъдръ, а за да бжде полезенъ на това движение не трѣбва да изпада въ дребнавостъ.

Настоятелството декларира, че то има болшинството на своя страна. Ако то не искаше да изложи още веднажъ прѣстижа на цѣлата добрудж. емиграция, щеше да подложи въпроса на гласуване. Ако то действително има доверително на болшинството отъ насъ, защо се бои да го провери публично?

По този начинъ то би избавило нашитѣ събрания веднажъ за винаги отъ тази печална атмосфера и щеше да отеме най-силния козъ на лъжлива. Затова обаче се иска да имахъ куражъ въ себе си, да си честенъ и най-главното да shades само интереситѣ на организацията.

Не тѣтѣва да се забравя, че въ нашата организация влизатъ хора съ различни партийни убеждения и като се знае великата истина, че идентѣ не сѫ връзватъ въ чувалъ и на щикъ не се набождаватъ, ний не можемъ да искаме на всѣкой дошелъ въ нашата организация, да очакъ своитѣ разбираня по добрудж. въпросъ на гледоце. Не е целъ на нашата организация да третира своитѣ членове, които иматъ по-дурни схващания, като врагове и само въ това да изтопява своитѣ сили. Напротивъ, трѣбва да се създаде атмосфера по-спокойна, та въ шракането на идентѣ да се получи правилния пътъ за освобождението на нашата родина — Добруджа“.

Нѣма нужда отъ ментори, демагогии и вредна, насилствена е опасно. Тактичностъ и честна служба за Добруджа повеляватъ днешнитѣ времена.

Свѣлитѣ принципи за свобода и право ще издигнатъ

Конгреса на мира въ Атина

Тѣзи година, по заповѣдъ на централния комитетъ на дружествената за миръ, за мѣсто на конгреса бѣ избранъ градътъ Атина.

Този балкански градъ се избира, защото г-нъ Венизелосъ и грцкото правителство изказаха своята готовностъ на гостоприемство и второ, защото централния комитетъ имаше впечатление че Балканскитѣ съ най-непокоината точка за Европа.

Отъ дългитѣ речи и резолюции на радлетитѣ за мира, макаръ голѣма частъ отъ тѣхъ да не бѣха квалифицирани представители на политиката на своитѣ държави, се разбира, че всички единодушно начело съ грцкитѣ министри Панагастасу и Венизелосъ желаятъ мирътъ.

Също, по заповѣдъ на централния комитетъ, делегатитѣ трѣбваше да посетятъ столицитѣ на Балканскитѣ държави и въ редъ публични сказки да изнесатъ тезата на общия миръ.

Инициатива добра и похвална. Човѣчеството изморено отъ безумната Европейска война търси начини и способи да се отърве отъ нея.

Не знаемъ какъ бѣше въ Атина, но въ София поне отъ изнесенитѣ речи на благороднитѣ носители на мира нищо не се каза за несправедливитѣ договори, за разрешението на въпроса за малцинствата. Трѣбва ли, какъ и кога ще се пристъпи къмъ ревизия на договоритѣ. Какъ, кога и по какъвъ начинъ ще бжде разрешенъ въпроса за малцинствата, Съгласи ли сѫ съ георитѣ, които се развиватъ въ О. Н. по въпроса за малцинствата.

Тѣзи сѫ болнитѣ въпроси, които занимаватъ душитѣ на българския народъ и на тѣхъ атинскитѣ делегати трѣбваше да се спратъ най-много.

Почти всички делегати, въ своитѣ речи държали били въ Военния клубъ, или по разнитѣ банкети, се спрѣха върху това да покажатъ, какво е злото отъ войната и какви сѫ нейнитѣ последици. За, че войната е нещо лошо, че последицитѣ и сѫ катастрофални за човѣчеството, това всички знаемъ. Но ние не знаемъ и сме въ безпѣтица по въпроситѣ: какво да се прави и какъ да се поправятъ лъжнитѣ, които ни донесе на насъ, българитѣ, преминалата вече война? Дали О. Н. ще има куражъ да иска една коренна ревизия на мирнитѣ договори? Дали при ревизия на мирнитѣ договори на България ще бжде да повърнатъ всички ония области, които несправедливо и съ силата на пушката сѫ взети? Дали О. Н. ще наложи щото поробенитѣ на сила народи, да могатъ преиди да бжде тѣ ассимилирани, свободно чрезъ плебесцитъ да определятъ своето желание за териториална и национална принадлежностъ? Дали най-последни народи ще трѣбва да бжде да работятъ на други, да работятъ за тѣхъ въ продължение на десеткитѣ години, за да плащатъ нѣкакви репарации?

Ето болнитѣ мѣста на българския народъ. За жалостъ, нито единъ отъ маснититѣ оратори не налауча рѣната и не можа да сложи своя прѣстъ въ нея. За това тѣ си отидоха така чужди за насъ, както и доаха. Тѣ не ни оставиха силни впечатления и незабравими спомени.

престижа на нашата организация и като факелъ ще озаряватъ пътя на освобождението на нашата родина „Добруджа“.

Да се закѣпне, че на „Добруджа“ само ще служиме!

Георги Славова

Н. Шишковъ

Два дни въ поробения край

(Пхтнн бележки)

III

Да оставим на страна официалните гости и гостенци, които нѣмат нищо общо съ Добруджа.

Всѣки „гостъ“ бърза да се почисти, прѣмвни и излѣзе въ града: кой да срещне близки и познати, кой да свърши нѣкоя работа презъ краткото време, което има на разположение.

Не можешъ навриви по улицата нито десетъ крачки, безъ да те спре нѣкоя познатъ, роднина или приятелъ. Всѣки ти стиска ръце, всѣки те кани на чаша или кафе — силистренски обичай.

Любезно отказвашъ и се извинявашъ, че току-що си пилъ съ бай Иванъ или, че много бързашъ, но че непременно следъ малко ще минешъ и ще се отишешъ не само да се поперките, но и да си поприскавашъ. Всѣкому все тия обещания.

Нѣма шо, краткото време ти налага и да послъжешъ малко. Нека ти добри и мили стари и млади приятели бждатъ тѣй добри и ни простатъ, че не можахме за всѣкиго да отдѣлимъ по 5—10 минути и изслушваме натежална на душата нѣм болка. Достатъчно бѣше срещата съ тѣхъ, макаръ и само така — колгото да си разбѣмне поздравя, за да ги разбереме, да видимъ по тѣхните лица онова, което искаше да ни кажатъ. А ние разбрахме много!

Ония малциня, съ които разговаряме малко поведко, изказва болката на всички. А тия малциня не бѣха само между българитѣ. Между тѣхъ имаше и турци, имаше... и... куцовласи. Да, за наше найголемо очудване, и куцовласи.

Болката на българина е една. Тя е известна всѣкому. Това сѣ за гражданина—черковната и училищна свобода, а за селянина, българинъ и турчинъ —ощеи ангарето, обезимотвяването, честта на семейството, грабежитѣ, боя и убийствата.

Како гости, свободата ни бѣше гарантирана. Но, за съжаление, още първата вечеръ шефа на с. Гарванъ и сѣ позволилъ, посрѣдъ ноцъ да блокира къщата на стария десалтъ Русъ Русевъ и дири си нѣтъ му Ив. Русевъ, председателъ на студентското Добруджанско Дво въ София, който, за голѣмо щастие, не отиде да се види съ родителите и сестри въ село, а остана въ града.

Да отидешъ като гостъ и да ти се устройватъ и то отъ организитъ на официалната властъ подобни скандали е повече отъ мерзко. Това не става нито въ Патагония! Но става въ „културна“ Ро зния марае? Трѣбва много да се съжальва, че виновника не само че

не се наказва, но и похвали за усърдна дейностъ.

Селени, приятели и роднини, дошли нарочно да ни видятъ, а такива имаше много, ни се оплакваша, че сж достигнали до просеката тогѣа, защото плада на тѣхния трудъ, се задига още отъ хармана или хамбара отъ надолшитѣ пришълци, като на това отгоре имъ се нанася порядъчно оки бой и имъ се казва: хайде вървете си въ България, тукъ е Македония. И това става предъ очитѣ на властата, като не само нехае, но ги и насърдава.

Характеренъ случай за привидното безсилне на властятѣ ни разправи единъ интелигентъ и доблестенъ куцовлакъ: „Бѣше, това, каза той, още въ началото на нашето колонизиране.

Много агенти бѣха разпратени по Гърция, да увещаватъ проститѣ наши хора, свикнали на волния чобански, и понѣкога, обирнически, по планинитѣ и чукаритѣ на южна Македония, животъ, чѣ тѣ ще бждатъ оземлени съ ливади и снабдени съ овцевѣе Трансилвания, дето живота за тѣхъ ще бжде все така волень и безгриженъ.

Смѣтката, бѣше много добре направена. Касеще се до натуралното, за смѣтка на тия хорица, нѣколко милиона отъ ония голѣми патриоти, които милѣха за „patria morsa“ и за нещастиятѣ, които увещаваша да си напуснатъ огнищата въ Македония (Гърция).

Съ специални параходи нашитѣ хора пристигнаха въ Кюстенджа. Още сж пристигането въ Кюстенджа, по „санитарни“ причини тия хорица бѣха подложени на „карантина“, до като патриоти отъ рода на Хинцеску, Папахаджи, Пучера и релъ други отъ Букурещъ, можаха, по желанието отъ тѣхъ курсъ, да заменятъ златото и драхмитѣ на милитѣ имъ сь нариодницѣ.

Това, обаче, не имъ стигаше. Тѣ обещаша безплатно земя, кѣши и добитъкъ на ограбенитѣ сѣво и сынародници пакъ съ цель за грабежи. Пуснаха ги свободно изъ Добруджа да оплъчаватъ бѣстното население, като въ сѣщото време изпратиха делегация въ Букурещъ, да ходатайсваващото нашитѣ хора да бждатъ настанени въ Добруджа. Ползата: I. че се осигури границата съ колонизирания ромънски елементъ и II, че българитѣ ще бждатъ принудени масово да се изселятъ като оставятъ земята си, която ще бжде използвана като безстопанствена при оземляването на колониститѣ.

(следа)

дерация, Ромния по силата на своитѣ интереси не ще да пожелае да явлѣ въ нея. Нестестено се явѣва шото, Ромния, която нѣма нищо общо съ Балканитѣ, освенъ единъ насила забрѣненъ български курсъ — Добруджа, не само да пожелае, но и да бжде приета въ мечнатата Балканска федерация.

Ако въ миналото Ромния отричаша да бжде Балканска държава, тя днесъ още по-малко поддържа това. Следъ като придоби Трансилвания, Буковина и Бесарабия, естестено, че тя още по-вече се отдалечи отъ Балканти и като така съ още по-малко основание мо-

жемъ да я наречемъ Балканска държава.

При това положение всички балкански държави, ако още държатъ на девиза тѣй силно прокламиранъ отъ сърбитѣ съ единчката задача, да се противятъ на италинската политика „*Балканитѣ за балканскитѣ народи*“, то този девизъ съ сѣщото основание ще трѣбва да се отпрати и на Ромния, като и се напоимитъ останалитѣ Балкански държави, че тѣ държи незаконно една Балканска провинция, която ще трѣбва да я повърне на правоимещата държава, която въ случая е България.

Добруджа „Iridenta“

Днесъ на мода е шото отъ всички поробени народи, да се иска да бждатъ добри граждани и напълно лоялни спрямо държавата, която сѣ силата на оржистето ги е поробила. Отъ всички страни, учени, публицисти, политични, общественици биятъ съ усиленъ темпъ тжпана на лоялността и на безусловната подчиненостъ на мирнитѣ договори, които не въдвориха вечния миръ, а подготвиха почвата за нови войни.

Всички: франци, които довчера изъшлици въ Парижъ пѣха пѣсенята на Елзасъ и Лотарингия; италинцитѣ, начело съ Д'Ануцио развѣяха иредентистичното знаме; ромнитѣ които искаха Трансилвания, Буковина, Банатъ, Бесарабия; сърбитѣ, които убиха австрийския престолонаследникъ, за да взематъ Босна и Херцеговина, Хърватска и Словенска; гърцитѣ които измръха масово въ Анадола, за да взематъ обратно своето; полшитѣ, които атентираха срещу Русия—Германия—Австрия; чехитѣ, които водѣха вѣковни борби срещу своитѣ потиснителни австрийци и нѣмци — всички до голѣмата война бѣха иредентисти. Всички, като започнете отъ селяка и стигнете до професора, нескриятно заявяваша, че тѣ сж иредентисти, че тѣ не могатъ да бждатъ лоялни граждани на ония, които подъ своя бутушъ имъ душатъ свободата и правото на самостоятелно политическо и национално съществуване.

И Брианъ — Бонкуръ — Жувенель; и Падарески — Пилсудски; и Маниу — Братяну; и Д. Ануцио — Мусулнин; и Пашинъ — Спакло; и Венезелосъ — Пангалосъ и Бенешъ.

... пѣха пѣсенята на иредентизма безъ всѣко стеснение изъ ушитѣ на Вашингтонъ, Парижъ, Лондонъ, Римъ и др. Нѣмаше вестникъ, списание, ученотрете, рефератъ въ нѣко европейски университетъ, да не пиеше, или се говореше за освобождение на поробенитѣ. Тогава всичко бѣше на мода. Всичко трѣбваше да бжде така. Всички му стискаха ръката шомъ той казваше, че е борещъ за свободата на роба, че е пѣвещъ за националната пробуда на потиснатитѣ народи.

Днесъ всичко е обратно. Днесъ Брианъ — Бонкуръ — Жувенель — Падарески — Пилсудски — Маниу — Братяну — Д'Ануцио — Мусулнин — Спакло — Венезелосъ — Пангалосъ — Бенешъ — Магдоналдъ и др. и др. се плашатъ отъ думата иредентизъмъ и сж проклетие на уста обвиняватъ всички ония, които искатъ онова шотъ тѣ искаха и пѣха предъ 10 години. До преди десетъ години всички гѣ зовѣха народитѣ подъ знамето на войната за свободата на поробенитѣ — днесъ сж иритѣ зоватъ народитѣ подъ знамето на мира за сѣщата свобода. Защо тази промѣна? За това ли, че тѣ разбраха, че

следъ като постигнаха своитѣ желаниа чрезъ войната, ше могатъ останалитѣ неосвободени, или на ново заробенитѣ да се освободятъ подъ знака на мира? Или пъкъ, следъ като тѣ постигнаха своята мечта, гледатъ съ негодувание на ония, които искатъ да продължатъ тѣхния пътъ. Или, най-после, отъ дългитѣ борби изморенитѣ търсятъ нови соби, нови открития въ Лабораториитѣ на О. Н. и на двото за миръ?

Новитѣ идеи, които днесъ се поднасятъ на човѣството, какво за въ бждше граници, националиститѣ не ше да ирграели никакво съждоносно значение въ историята на народитѣ, като догми сж добри и възприемливи. Тѣзи догми не сж отъ днесъ. За тѣхъ и въ тѣхно име се е работило отъ доста дълго време. На тѣхъ сж свидетелствата на времето сж кой оспорвали единъ голѣмъ бой отъ тия, които днесъ, поради благоприятното положение, което заематъ, гледатъ да поставятъ въ омалъсания кръжъ ония народи, които не постигнаха ония резултати на които тѣ се радатъ.

Какъ можемъ да върваме, че ше доде денятъ, когато всички народи ше се откажатъ отъ своитѣ закони си нори, когато още и днесъ въ О. Н. се поддържа теория като тия за суверенитета на държавата, когато още днесъ се водятъ люти спорове въ Парижъ не за синора а за парата.

Ако още днесъ представителитѣ на победителитѣ, не желатъ да се откажатъ отъ своитѣ репарационни права, водятъ спорове — да получатъ 8 или десетъ милиона златни франка, то не знаеме какъ тѣ доброволно биха се съгласили на една ревизия на мирнитѣ договори, гдѣто въпроса нѣма вече да се слага за пари, а за територии.

Най-после какво противоречие може да има между мирѣтѣ и иредентизма? Иредентиститѣ и тѣ могатъ да бждатъ и сж за мира, но за миръ който ше повърне на всички заробени тѣхната свобода, а на ограбенитѣ държави тѣхния законенъ и естественъ синоръ.

Добруджанскитѣ български иредентисти — Добруджа е иредентистична. Ше си остане иредентистична до тогава до когато не получи своитѣ естествени права на свобода и повърщане на стария синоръ, който е Дунавътъ.

T. T.

Добруджа и Бесарабия

Не така отъ лекота вземаме писалката, за да напишемъ тѣ сж статия.

У насъ, добруджанцитѣ, както у и бесарабияцитѣ, било емигрирали изъ своитѣ огнища, било, че сж останали по своитѣ нѣста, още не е назрѣлъ въпроса за една обща акция.

Въ България добруджанци и бесарабияцитѣ емигранци се организирани въ отъ организирани въ отѣдни вителни тѣла. Всѣка единъ тѣхъ предприема акциа вършено отѣдлни, като дветѣ организациа гонятъ дащи свършено отѣдлни.

По нашето схващане добруджанския въпросъ по го причини и свържанитѣна връзка съ Бесарабия.

По силата на събитията то добруджанскитѣ бѣ така и бесарабияцитѣ прѣвляватъ едно етническо цинство въ кралство Ромтѣ по раса, вѣра и езикъ. Тѣхнитѣ прѣвляватъ единъ и сжщъ —българъ. Отъ гледна тѣсна на теритѣ за покровителството малцинствата, както бѣсцитѣ, така и добруджанци българитѣ иматъ да отстоятъ еднакви искания да имъ позволятъ да иматъ българоучилища; да иматъ българоцъркви; да се служи въ на славянски и отъ бѣдъ свещеници. Да се ползуватъ своя —българския езикъ въ всички официални училища; да иматъ български дѣла и да имъ се отпущатъ ходимитѣ срѣдства отъ рѣската държавна за имати на своитѣ училища.

При тази обстановка прѣпроса — при тази обстановка на интереситѣ, поне въ областъ, бѣ трѣбвало емигранцията, но и сажитѣ гари живущи въ тѣхната да си подадатъ ръка, и ритѣ въ Добруджа и Бесарабия трѣбва наредъ връвратъ въ всички своитѣ които предприематъ вѣния. Тѣ трѣбва да бжде едно разбиране по вътрѣшната политическа акция. Пондѣлнитѣ си като паръ принадлежностъ, при за за народни представителни акциа въ парламента и прѣдъ всички уреждания мо по такъвъ начинъ бѣ тѣ въ Добруджа и вѣрбѣ бѣше сѣ една по винуштитѣ да и на тѣхнитѣ искания се дава по-голѣмо значение.

Извъ отъ това, на сжщата интелегенцията и сарабската интелегенгорнитѣ цели, но ней и стои още една голѣма за тѣ е да пренася българокултура, чрезъ прѣса, списъчинения изкуство и срѣдства на българитѣ изъ сарабия. Ако добруджанци българитѣ сж прѣвъ опасенъ да бждатъ асимилирани Ромния, какво остава за сарабския болгаринъ, който много далеко отъ България отдавна години откъснатъ е. Ако на добруджанци българинъ му се отдаде време на време да посетя България, да следитъ литературата, да посещаватъ нитѣ театри, да следитъ изкуството, то на бѣдъ българинъ това е невяно.

Може би, чрезъ еиде действително на добруджанци бесарабския българинъ умнитѣ и интелигентитѣ действия да се повърше ционалното съзнание на сѣщитѣ хиляди българитѣ нати отдавна години изъ рото и новото кралство мѣния.

Българския народъ, вънъ своята държавна политикъ трѣбва да обърне серио внимание и на оная страна въпроса, която днесъ знае Германия, Польша и Италия именно националната политика на българската нация.

Балканитѣ за балканскитѣ народи

Ромния опредѣля своето нѣсто въ Европа споредъ това, какъ се представяватъ нейнитѣ интереси въ междунационалната политика.

Тя, тѣ се отрича отъ да бжде наричана Балканска държава, ту, отъ време на време се провиква да е такава.

Ако Ромния действително не е балканска държава, нѣшо което поддържа и ние, то държането отъ нея Добруджа не е нищо друго освенъ едно насила завоеване.

Принципътъ повдигнатъ напоследъкъ: „*Балканитѣ за балканскитѣ народи*“, идва да успори правото на Ромния да държи една балканска провинция каквато е Добруджа.

Спрямо ромниската политика на завоеване насочена въ България, така и останалитѣ балкански държави да се възпротивятъ.

Ако австрийската опасностъ за днесъ е отстранена, то останя нейната наследница Ромния. Тя още не е забравляла наставленията на Австрийската империя, която я наждагъ ствуваше да върви въ Добруджа, за да забрави Трансилвания.

Опасността за Балканти не иде само отъ Италия, тя е еднакво застрашителна и отъ страна на Ромния.

Ето защо, даже и при осъществяване на Балканска фе-